

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Е ажык үн

Улуг парламал Е, бичии парламал е, бижимел улуг *Е*, бижимел бичии *е*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Е үжүктү танып билир.

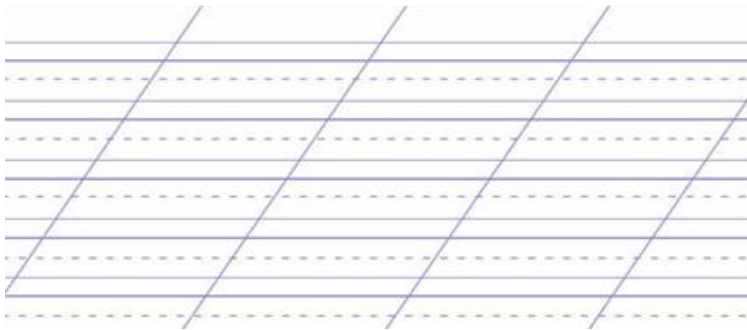

еЭВЭН

Ее

1 Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2 Е үжүктү тыпкаш, будугар.

3 Сектер орнунга е үжүктү бжишиш, сөстөрни номчугар.

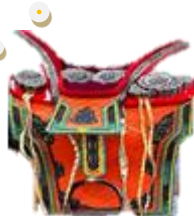
е е е е е е

күске

өр.м.

эз.р

киж.н

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Е ажык үн

Улуг парламал Е, бичии парламал е, бижимел улуг *Е*, бижимел бичии *е*.

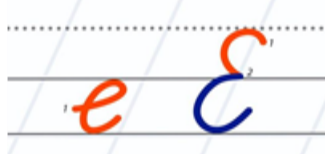
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Е үжүктү танып билир.

еэвэн

Ее

1) Домакты чараштыр бижигер.

2) Сөстөрни номчууш, чараштыр бижигер.

3) Чуруктарны адааш, сөстөргө чиге холбагар.

буйлаар

чиир

мөөрөөр

эдөр

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ё ажык үжүк

Улуг парламал Ё, бичии парламал ё, бижимел улуг Ё, бижимел бичии ё.

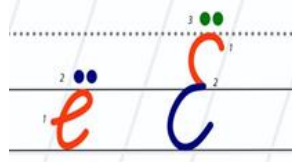
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ё үжүктү танып билир.

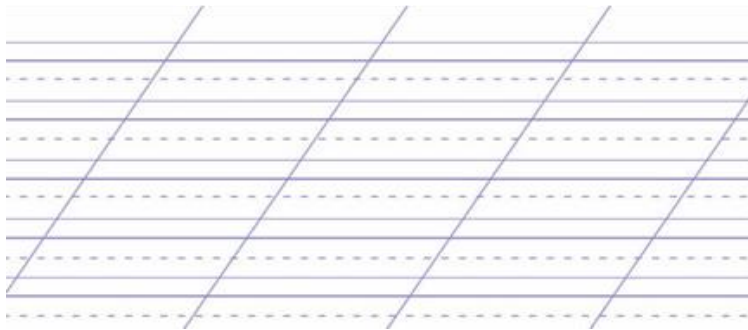
ёлка

Ёё

1

ё ё Ё Ё Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2

Ё үжүктү тыпкаш, будугар.

3

Сөстөрни номчууш, чараштыр бижигер.

Ёндан, ёзун, ёстон, ёлал, соёо, ёла, ёлка

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

ё ажык үжүк

Улуг парламал Ё, бичии парламал ё, бижимел улуг Ё, бижимел бичии ё.

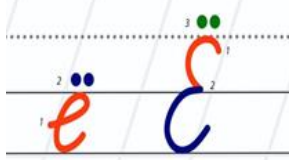
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ё үжүктү танып билир.

ёлка

Ёё

1 Дарыйгы домакты чараштыр бижигер.

Тыва кижилер шагаада ёзун кылыр.

2 Сөзүглелди номчугар.

Ёла

Ёланы аңнап болбас,
хоруглуг куш. Ёла эзим
чагыр, бедик хаяга уязын
тудар.

3 Сөстөрни номчууш, ё үжүктүг сөстү ногаан өңнен будугар.

а. ёлка, худук, хадак, Ёндан, ёочин, хөвең, ёла, хем
ёзун эдерер, ёзу чаңчыл, ёотон чиир, ёочин хөгжүм

Өөреникчинин ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Я ажык үн

Улуг парламал Я, бичии парламал я, бижимел улуг *Я*, бижимел бичии *я*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Я жүктү танып билир.

Яя

уя

1

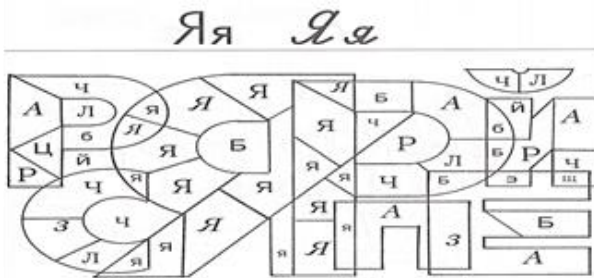

Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2

Я үжүктү тыпкаш, будугар.

3

Сөстөрдө сектер орнунга я үжүктү таарыштыр бижигер.

ьяш

а. к

та. к

5

Доостуун: .....чыл .....ай .....хүн

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Я ажык үн

Улуг парламал Я, бичии парламал я, бижимел улуг Я, бижимел бичии я.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Я үжүктү танып билир.

Яя

уя

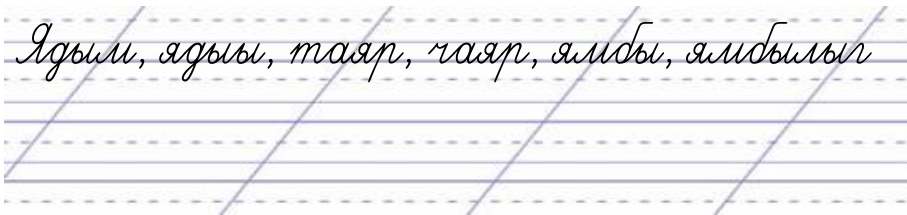
1 Дарыйгы домакты чараштыр бижигер.

Куш уялыг, кижжи чурттур.

2 Сөстөрни номчууш, чараштыр бижигер.

Ядым, ядыы, таар, чаар, ялбы, ялбылы

3 Чуруктуң утказынга таарыштыр, домак чогаадып бижигер.
(Ажыглаар сөстер: чуур, чарар, чазаар, көөлээр)

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ю ажык үжүк

Улуг парламал Ю, бичии парламал ю, бижимел улуг **Ю**, бижимел бичии **ю**.

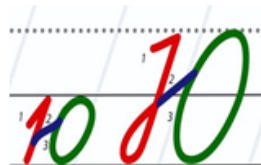
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ю үжүктү танып билир.

оЮН

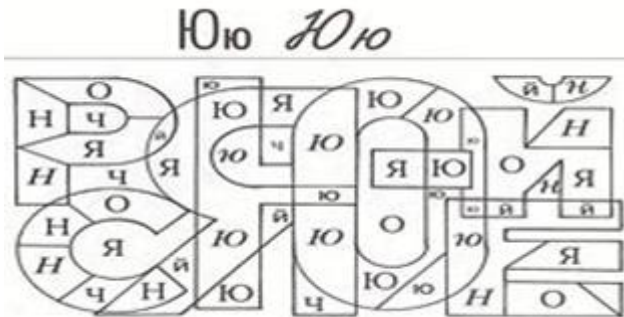
Юю

1 Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2 Ю үжүктү тыпкаш, будугар.

3 Чуруктарны адааш, ю үжүк кирген чурукту тыпкаш, ✓ деп демдеглегер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ю ажык үжүк

Улуг парламал Ю, бичии парламал ю, бижимел улуг *Ю*, бижимел бичии *ю*.

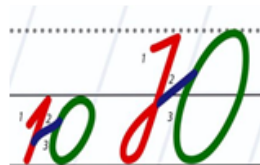
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ю үжүктү танып билир.

оЮН

Юю

1 Домакты чараштыр бижигер.

Оюун моюн арашкын негип берген.

Handwriting practice lines with diagonal lines for tracing.

2 Сөзүглелди номчугар.

Ядым

Ядым эжези өшкүчү.
Ядым эжезинде көвей
өшкү бар. Өшкүнүң тивиди
чылыг, чымчак. Өшкүнүң
төлүн анай дээр.

3 Чуруктуң утказынга таарыштыр, сөс каттыжыышкынын чогааткар.

(Ажыглаар сөстөр: **чараш, аъттын, ногаан, салгынныг**)

аъттын

_____

_____

_____

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

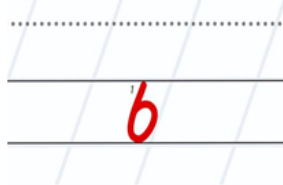

Ь демдек үжүк

бичии парламал демдек үжүк **Ь**, бижимел бичии демдек үжүк **ь**.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ь демдек үжүктү танып билир.

печень**ь**

1

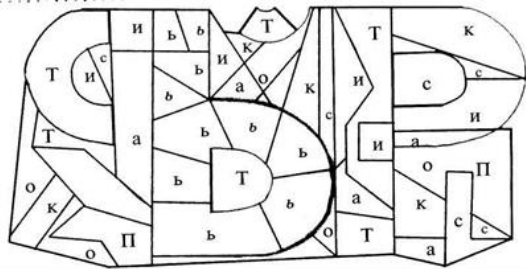

Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2

Ь демдек үжүктү тыпкаш, будугар.

3

Чиге холбагар.

ажык үжүк → Ъ, Ъ
 ажык эмес үжүк → а, э, ө, ү, и
 темдек үжүк → р, т, х, ш, с, ч

Өөреникчинин ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

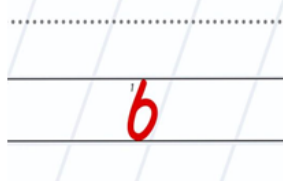

Ь демдек үжүк

бичии парламал демдек үжүк **Ь**, бижимел бичии демдек үжүк **ь**.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ь демдек үжүктү танып билир.

печень**ь**

1 Сөстөрни, чараштыр бижигер.

Лалерь, медаль, коньки, печень, циркуль

2 Сөзүглелди номчугар.

Өөреникчи Аяс

Аяс эки өөрениир. Ол медаль алган. Аяс ном номчуур, сан бодаар дуралыг. Аяс дуңмазынга тоол номчуп бээр.

3 Айтырыгларга харыылап, чөвүн демдеглегер.

а. Аяс кандыг шаңнал алган? Чөп харыыны будугар.

коньки

медаль

ном

демдек

б. Аяс дуңмазынга чүнү номчуп берген? Чөп харыыны будугар.

тоол

тывызык

шүлүк

йөрээл

Өөреникчиңиң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ф ажык эмес үжүк

Улуг парламал Ф, бичии парламал ф, бижимел улуг *Ф*, бижимел бичии *ф*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ф үжүктү танып билир.

фартук

1

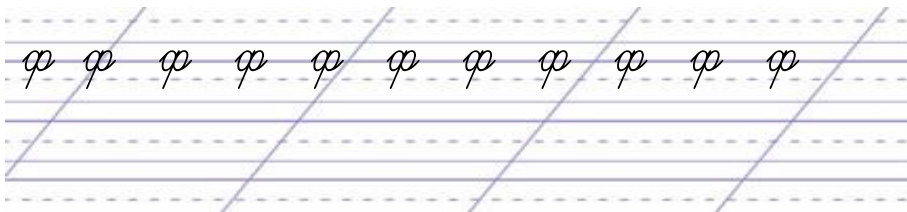

Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2

Үжүктерни номчууш, чараштыр бижигер.

3

Сөстөрни көзенектен тып, будугар.

п	а	р	к	д
а	ф	о	т	о
н	о	у	к	л
д	н	ы	л	и
а	д	а	у	м
э	б	ө	б	п

фонд

олимп

панда

фото

парк

клуб

Өөреникчинин ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ф ажык эмес үжүк

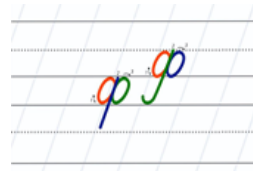
Улуг парламал Ф, бичии парламал ф, бижимел улуг *Ф*, бижимел бичии *ф*.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ф үжүктү танып билир.

фартук

1 Сөзүглелди номчугар.

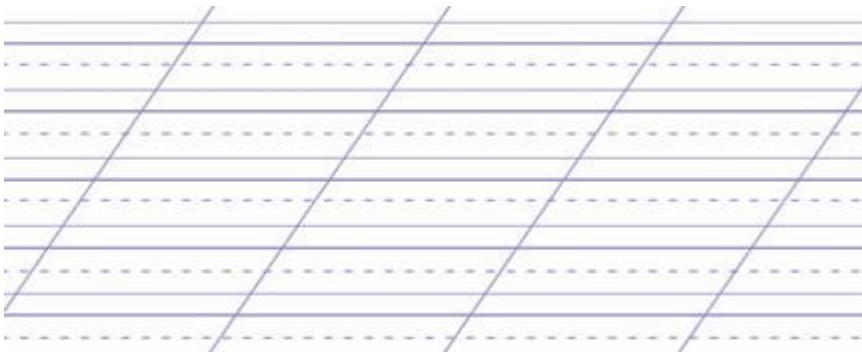
Дельфин

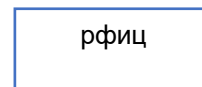
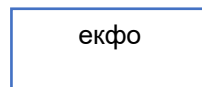
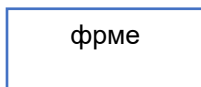
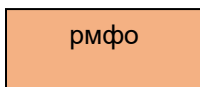
Дельфин улуг далайга чурттаар.
Далайның бичии амытанын чиир.
Балыктан дөөй сугнуң амытаны.
Даашты эки дыңнаар. Сеткиир ончагай
шыдавырлыг. Кижиге өөреничел
амытан.

2 Сөзүглелди чараштыр бижигер.

3 Чөп бижиин сөстү тыпкаш, дөөй өңнен будугар.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ц ажык эмес үжүк

Улуг парламал Ц, бичии парламал ц, бижимел улуг *Ц*, бижимел бичии *ц*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

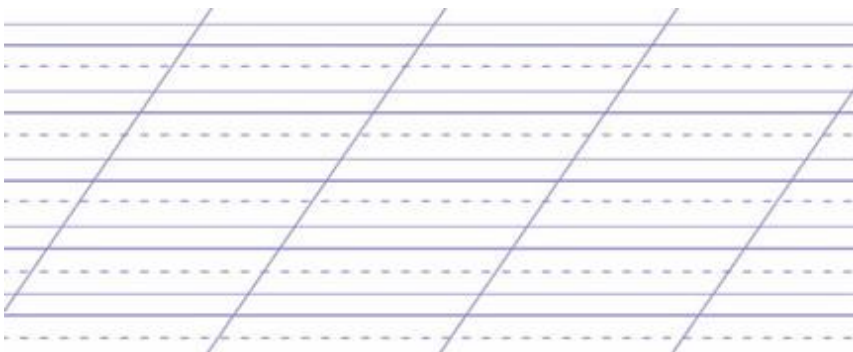
Ц үжүктү танып билир.

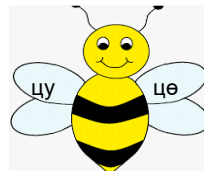
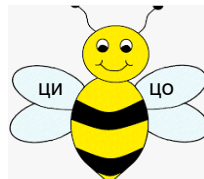
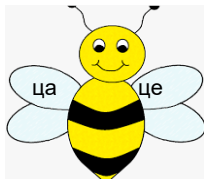
цирк

1 *ц Ц* Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2 Үелерни чиге номчугар.

3 Чуруктарны адааш, ц үжүк кирген чурукту тыпкаш, ✓ деп демдеглегер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ц ажык эмес үжүк

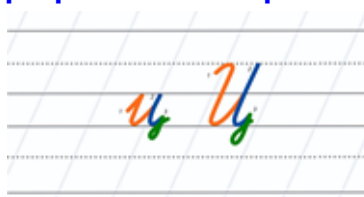
Улуг парламал Ц, бичии парламал ц, бижимел улуг *Ц*, бижимел бичии *ц*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Ц үжүктү танып билир.

цирк

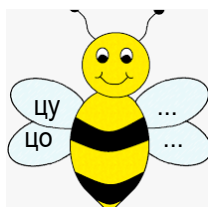
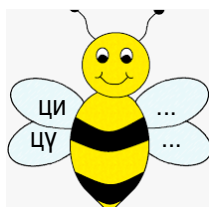
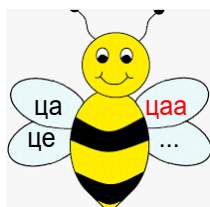

1 Сөстөрни номчууш, чараштыр бижигер.

Цех, цирк, циркуль, офицер, мотоцикл

2 Үелерни номчууш, узун ажык үннерни бижигер.

3 Чуруктарны адааш, сөстөргө чиге холбагар.

хураан

циркуль

мотоцикл

теве

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Щ ажык эмес үжүк

Улуг парламал Щ, бичии парламал щ, бижимел улуг *Щ*, бижимел бичии *щ*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Щ үжүктү танып билир.

1 *щ Щ* Үжүктү өкүндүр, чараштыр бижигер.

2 Номчугар.

Щорс, щи, борщ, Щедрин, Щетинкин, щётка

Щедрин болса шок чогаалчы. Щетинкин болса шеригниң даргазы.
Хүрең манжиннан борщ мүн кылды.

3 а. Чиге холбагар.

Щедрин	шеригниң даргазы
Щетинкин	мүн
борщ	шок чогаалчы

б. Сөстөрнен домак чогаадып бижигер.
(кылыр. Хүрең, борщ, мүн, манжиннан)

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Щ ажык эмес үжүк

Улуг парламал Щ, бичии парламал щ, бижимел улуг *Щ*, бижимел бичии *щ*.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Щ үжүктү танып билир.

1 Сөзүглелди номчугар.

Салтыхов - Щедрин

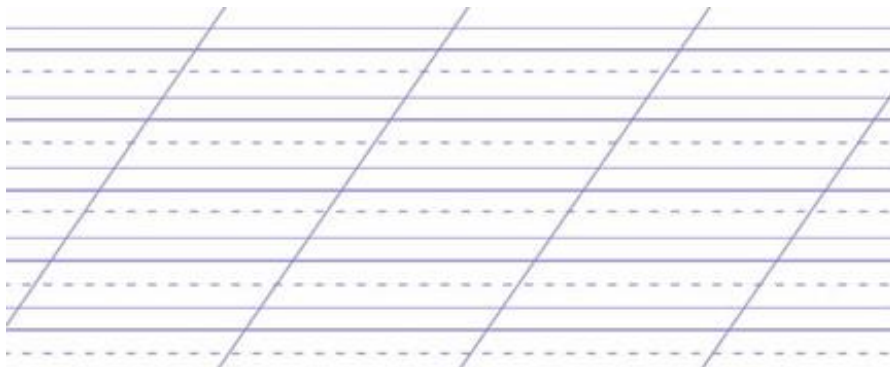

С.Щедрин оолдарның хүндүлүг чогаалчызы. С.Щедринниң бижиин көвей чогаалын номчуун мен.

Бижиин чогаалынан кижиге угаанныг эрдемниг, энгиин база томаанныг турарын билип алган мен.

2 Сөзүглелди чараштыр бижигер.

3 С.Щедрин кандыг ажыл кылыр кижиге? Чөвүн будугар.

башкы

чогаалчы

ыраажы

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Е, Ё, Я, Ю, Ы, Ф, Ц, Щ үжүктерни ылгап таныыр. Дараазында үжүктер кирген сөстөрни ылгап тывар. Сөстөрни чиге номчуур.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чиге холбагар.

футбол

фартук

вафли

2 “ёзун” сөстүң эгезинде кандыг үжүк бижиттинген, чөвүн демдеглегер.

1. е 2. я 3. ё 4. ю

3 “Я” үжүк кирген сөстөрни тыпкар.

1. куш уязы 2. аяк 3. аът 4. ыяш

4 Оюумаа, Оюун ийи кады ойнаар. Бо домакта каш “Ю” үжүк бар?

А.2 Б.3 В.4 Г.1

5 Сөстөргө таарыыр демдек үжүктү бижигер. (ъ,ь)

кон...ки а...т печен... медал...

6 Чиге холбап, сөс чогаадып бижигер.

Щ	ирк	.....
ц	аараш	.....
ш	орс	.....

7 Дарыйгы сөстөрни көзенектен тып, будугар.

ф	и	з	и	к	р	к
а	д	з	и	а	п	м
к	о	н	ь	к	и	ж
с	ё	х	и	р	о	а

физик

факс

коньки

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Парламал, бижимел, улуг, бичии үжүктөрни танып билир. Чижээлээрге:

Улуг парламал **А**, бичии парламал **а**, бижимел улуг **А**, бижимел бичии **а**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Үжүктөрни чиге адагар.

**А Б В Г Д Е Ё Ж З И Й К Л М
Н Ñ О Ө П Р С Т У Ү Ф Х Ц Ч
Ш Щ Ъ Ы Ь Э Ю Я**

2 а. Улуг үжүктүң адаанан шыйгар.

а, Х, р, С, т, Ө, Ч, м, Ш, ы, Н, г, Б, у, Ж, И

б. Бижимел, бичии үжүктүң адаанан шыйгар.

Б, **Х**, **Г**, *с*, *о*, **У**, *н*, *Г*, *л* *а*, *ө*, **М** *я*, **Ш**, *ф*,
Ж, **Ч**, **Н**, *ю*, *у*

3 Эжеш парламал, бижимел үжүктөрни холбагар.

<i>у</i>	<i>о</i>	Э	<i>ы</i>	уу	Оо
О	аа	аа	уу		
У	ы	Оо	Э		

4 Кичээнгеилиг көргөш, дараалалынан бижигер.

о, и ,э, а, о, и, э, а, ..., ..., ..., ..., ..., ..., ..., ...

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Парламал, бижимел, улуг, бичии үжүктерни танып билир. Чижээлээрге:

Улуг парламал **А**, бичии парламал **а**, бижимел улуг **А**, бижимел бичии **а**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Үжүктерни чиге адагар.

А Б Ы К Л Н М О П Р С В Т Е Д Ж
 Ё И З ь Щ Ч Ш Х Ц Ф У П Я Э

2 Улуг парламал үжүктерни бижимелдеп чараштыр бижигер.

д, К, л, м, П, Р, с, Т, Ф, х, Ц, Ч, ш, Щ, ң

3 Бижимел бичии үжүктерни ылгап бижигер.

Б, **х**, Г, с, о, **у**, н, Г, Л а,

Ө, **м** а, **ш**, **у**, Ж, **ч**, Н, ю, у

4 Ажык карактарга таарыыр үжүктү бижигер.

1

И	У	
О		
	О	

2

а		ы
ө	ы	
		ө

3

О	А	
А	Э	

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Узун, кыска, ажык үжүктөрни танып билир.
 Чижээлээрге: Узун ажык үжүк **ээ**, кыска ажык үжүк **э**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

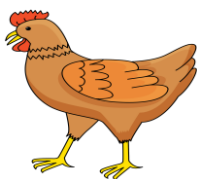
1 Узун ажык үжүктү кызыл, кыска ажык үжүктү ногаан өңнен будугар .

А	ээ	О	үү	и	у	☐
ы	Өө	ээ	а	ү		☐

2 Узун ажык үжүктөрни тыпкаш, адаанан шыйгар.

үү	а	Э	ы	у	Оо	и	☐
О	өө	уу	и	аа	у	Ээ	☐

3 Чурукту адааш, сектер орнунга узун ажык үжүк бижигер.

даг . .

с . . н

к . . рек

м . . с

4 Ажык карактарга таарыыр үжүктү бижигер.

а	э	и	о	у	ө	ү	☐
	ээ					үү	☐
				уй			

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Узун, кыска, ажык үжүктөрни танып билир.
 Чижээлээрге: Узун ажык үжүк **ээ**, кыска ажык үжүк **э**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Үжүктөрни чиге адап, сөстөрни номчугар.

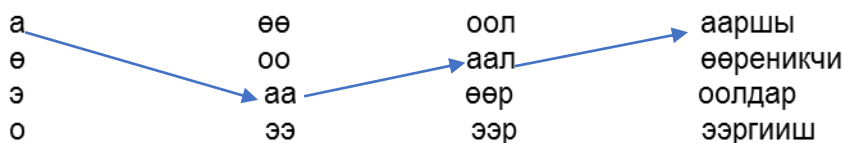
а, о, у, ө, ү, и, ү, ы.

аа, оо, уу, өө, үү, ии, ыы.

шар, шор, чок, сек, сын, чик, пар, чер, мал, шил, дус, үс, ыр
 шаар, шоор, чоок, сээк, сыын, чиик, моол, паар, аас, чаан, сүүр, маас
 ширээ, күрээ, ээргииш, серээ, шуурган, чээрен, доора, саазын
 аалчын, ораашкын, даарашкы, ымыраа, шүүгүн, боорсак, чаашкын

2 Чиге холбагар.

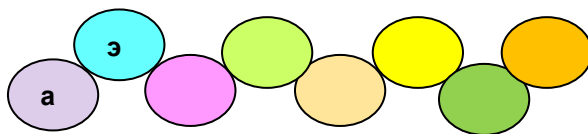
3 Узун ажык үжүктү, кыска ажык үжүктөн солууш, чаа сөс тургускар.

сөөк - **сөк**
 оол - _____
 чыыл - _____
 баар - _____

дагаа - _____
 бичии - _____
 чиик - _____
 хаак - _____

4 Кыска ажык үжүктөрни бижигер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Кыска, узун, кадыг болгаш чымчак ажык үжүктөрни танып билир . Чижээлээрге:
Кадыг ажык үжүк **а, аа** , чымчак ажык үжүк **э, ээ**.

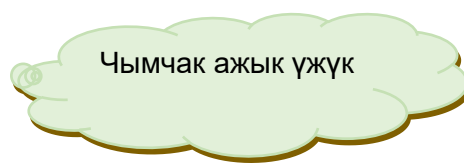
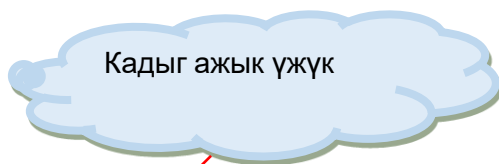
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Ажык үжүктөрни тыпкаш, карактарын будугар.

А	Л	М	Ү	Н	Ч	Е	Р	Ө
Ш	О	Д	Б	И	Г	В	Ё	Т
К	П	У	Ң	Х	Й	З	Ж	Я
Ъ	Ь	Ф	Ы	Ц	Щ	Э(е)	ь	Ю

2 Ажык үжүктөрни чиге холбагар.

а   **ы**   **о**   **у**   **э**   **и**   **ө**   **ү**

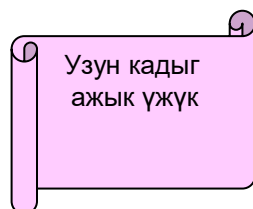

3 Одуруг бүрүзүнде чымчак ажык үжүктүг сөстү тыпкар.

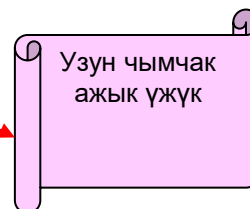
- а. даш, сөс, оол, хок, мал
- б. паш, сан, бар, шал, күс
- в. домак, карак, тавак, көжээ, быштак

4 Чиге холбагар.

аа
ээ
ии
оо
уу
өө
үү
ыы

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Кыска, узун, кадыг болгаш чымчак ажык үжүктөрни танып билир. Чижээлээрге: Кадыг ажык үжүк **а, аа**, чымчак ажык үжүк **э, ээ**.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Чаан

Чаан изиг оранга амыдыраар.
Кургаг черниң амытанынан эң улуу чаан.
Чаанның кулаа улуг, хаайы узун, мойну кыска, буду чоон. Чаан күштүг амытан.
Чаанның төлүн бызаа дээр.

2 а. Узун кадыг ажык үжүктүг сөстөрни тыпкар.

чаан   изиг   бызаа   төл   чоон

б. Сөстөрни номчууш, ылгап бижигер.

бууза   серээ   бызаа   сыын   лаа   диин

Узун кадыг ажык үжүктүг сөс

Узун чымчак ажык үжүктүг сөс

бууза, ...

.....

.....

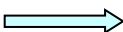
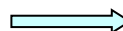
.....

3 Чиге харыыны соңугар.

- А. Чаанның кулаа бичии. (Шын / Меге)
- Б. Чаан күштүг амытан. (Шын / Меге)
- В. Чаанның мойну кыска. (Шын / Меге)

4 Кадыг ажык үжүктү, чымчак ажык үжүктен солуй бижииш, сөс чогааткар.

сук   сөк
чор

ыш
баш

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөстүң үези, ажык, хаалчак үени танып, билир. Чижээлээрге:ажык үе **чуга**, хаалчак үе **диш**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чурукту кичээгейлиг көргөш, домакташкар.

2 Сөстү чиге холбап, домак чогаадып, дүжүрүп бижигер.

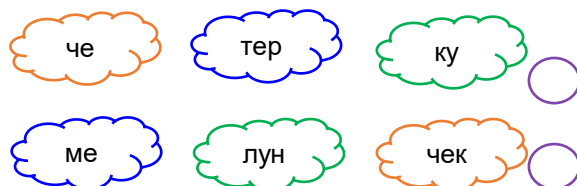
Дижин	удуур.	.....	☐
Дүне	чуур.	.....	☐
Эдиин	кедер.	.....	☐
Хевин	чежер.	.....	☐

3 а. Үелерни чиге холбап, сөс чогаадып бижигер.

Чижээлээрге: **са** → **рук**
чу → **рыг**

б. Үелерни дөөй өңнөн будугар.

до	заа	.....
бы	ме	.....
саа	мак	.....
тер	зын	.....

4 Одуруг бүрүзүнде ажык үелиг бир сөстү тыпкаш, адаан шыйгар.

- а. чон, сан, ине, сен, кыш, бөр
- б. уруг, тыва, инек, үскен, туман
- в. чиик, кадыг, чер, оглу, аяк, хар

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөстүң үези, ажык, хаалчак үени танып, билир. Чижээлээрге: ажык үе **чуга**, хаалчак үе **диш**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Даам

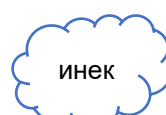
Дуңмам бис ийи даам ойнап өөрөндивис. Бисти даам ойнап өөрениирге аачам дузалады. Аачам даам ойнаарда боданып, көжер диди. Мээң дуңмам даамның көжүн көрүп, ойнап өөрөнди. Даам ойнаарда, угаан херек.

2 Сөстү чиге холбап, домак чогаадып, дүжүрүп бижигер.

Боданып	→ өөрөткөн.	.....	☐
Даам	→ ойнаар.	.....	☐
Аачам	→ көжер.	.....	☐
Көжүн	→ билир.	.....	☐

3 Ажык үелиг сөстөрни сарыг өңнен, хаалчак үелиг сөстөрни ногаан өңнен ылгап будугар.

4 Хаалчак үелиг сөс чогааткар.

	а	<i>дар</i>	а	.....
	э	.....	э	.....
Б	и	Р	Ч	Н
	о	.....		.....
	у	.....		.....
	ө	.....		.....
	ы	.....		.....

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Бир, ийи, үш үелиг сөстөрни чиге номчуп, бижип, утказын билир.
 Чижээлээрге: **бар, терек, шаналаар.**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөстөрни номчууш, таарыыр чурукка холбагар.

чылан

теве

ховаган

диинч

балык

2 Одуруг бүрүзүнде өске уткалыг бир сөстү тып, адаан шыйгар.

- а. аача, ава, ага, эже, эмчи, эне
- б. теве, өшкү, аът, тарваан, инек, хой
- в. эжик, сүңкүк, терме, багана, туурга, эргин

3 Чуруктарның адын бижигер.

4 Чиге холбагар

бөр

адыг

тоолай

2 үелиг сөс

3 үелиг сөс

1 үелиг сөс

арзылаң

пар

дилги

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Бир, ийи, үш үелиг сөстөрни чиге номчуп, бижип, утказын билир.
 Чижээлээрге: **бар, терек, шаналаар.**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөстөрни көзенектен тыпкаш, бодугар.

х	а	р	н	я	ж
и	д	ч	е	л	е
б	а	х	т	м	о
ө	ш	ш	а	а	р
р	ү	у	т	л	г

мал

челе

шаар

даш

бөр

хар

2 Одуруг бүрүзүнде частырыглыг бижиттинген сөстү тып, адаанан шыйгар.

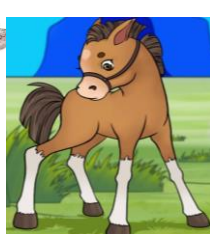
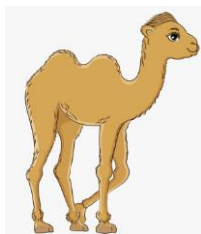
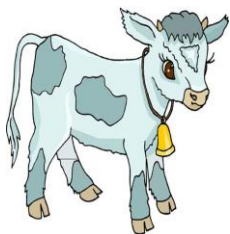
а. ине, даш, сөс, чыл, мал, пер

б. сарлык, эдк, адыг, эзер, тарак, быштак

в. дгаа, сыын, тараа, диң, сөөк, бызаа

3 Чуруктуң адын бижииш, өске уткалыг бир сөстү тыпкар.

_____

_____

_____

_____

_____

4 Сөстөрни ылгап бижигер.

(ном, үзүк, сүңкүк, бал, кыдырааш, эзир)

1 үелиг сөс: **НОМ**, ...

2 үелиг сөс: .....

3 үелиг сөс: .....

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

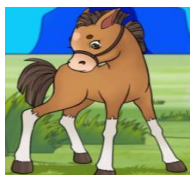

(б-п, х-к) үннерни чиге адап частырыг чок бжиир.

Чижээлээрге: **паар, баар, каар, хаар**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чуруктарны адааш, чиге бжиин сөстү чөп (✓) деп демдеглегер.

бар ○
пар ○

кулун ○
гулун ○

гагай ○
кагай ○

паш ○
баш ○

көл ○
хөл ○

2 Чөп (✓) деп демдеглээн, ол сөстөргө сөс каттыжышкынын чогаадып бижигер. Чижээ:

Кандыг ? эрги паш, улуг паш, бичии паш, кылын паш, чуга паш

.....

.....

3 Сөстөрниң орнун чиге тып, домак чогааткар.

кадарган, чайын, Көк-оол, хураан

.....

4 Шын бжиин сөске, холбагар.

балык

палык

баска

паска

баар

паар

ХЫМЫШ

КЫМЫШ

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

(б-п, х-к) үннерни чиге адап частырыг чок бижир.

Чижээлээрге: **паар, баар, каар, хаар**

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөстөрни номчууш, домактың утказынга таарыыр сөстү чөп (✓) деп демдеглегер.

Байның -ы улуг.

Бактың -ы улуг.

2 Сөс каттыжышкынын чогаадып бижигер. Чижээ:

Кандыг

? эрги паш, улуг паш, бичии паш, кылын паш, чуга паш

Кандыг

?

Кандыг

?

3 Көвей сек орнунга таарыыр сөстөрни бижигер.

Ажыглаар сөстөр: бак, пак, хая, каяа

а. Дуңмам аксынга **пак** долу суг пактады.

б. .... кижичавыкта эътке четпес.

в. Бистиң черниң ..... зы берт.

г. Сен .... чорууш келдиң?

4 Шын бижиин сөске холбагар.

бак → кижичавыкта
пак → кижичавыкта

хар → чар
кар → чар

кой → кадарар
хой → кадарар

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

“э (е)” үжүктү сөстүң эгезинге, ортузунга, соонга частырыг чок бижиир.

Чижээлээрге: “э (е)” сөстүң эгезинге **эжик**, “э (е)” ортузунга **чечек**
“э (е)”соонга **ине, өрээ**.

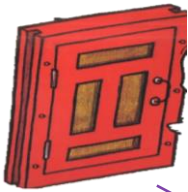
Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөстөрни карактап, чиге номчугар.

үе, мен, эже, сен, эне, те, беш, кел, бер, сес, чер, мээң, кес, чем, хем
чечен, силер, элбек, иртпек, белек, терек, бедик, төрөл, теңге, мерген

2 Кыска “э”, узун “ээ” үжүк кирген сөстөрни чиге холбагар.

э

..ээ

3 “э (е)” ажык үжүк кирген үелерни чиге холбагар.

ме → дээ
дее

се рээ
рее

ө рее
рээ

и не
нэ

4 э, е үжүктөрни сөстөргө таарыштыр чиге бижигер.

Чижээлээрге: (терк) терек

т	е	р	е	к			
с		м	и	с			
	з	е	р				
д	е	л	д	и	г		н
ө	р	г					

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

“э (е)” үжүктү сөстүң эгезинге, ортузунга, соонга частырыг чок бижир.

Чижээлээрге: “э (е)” сөстүң эгезинге **эжик**, “э (е)” ортузунга **чечек**
 “э (е)” соонга **ине, өрээ**.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чурукту кичээнгейлиг көргөш, домакташкар.

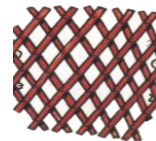
2 Чурукту чиге дугаарлааш, чараштыр дүжүрүп бижигер..

- Эникке чем берген. ....
- 1 Чаашкын чаап эгелээн. ....
- Эниктиң кырны тодуп удуун. ....
- Эник дооп, муңгараан. ....

3 Чуруктарның адаанга аттарын чиге бижигер.

Сөстөрни бижирде: “э (е)” үжүктү сөстүң эгезинге, ортузунга, соонга канчап бижирин сактыгар.

4 э, е үжүктөрни сөстөргө таарыштыр чиге бижигер.

Чижээлээрге: (өр.м.) өреме

е	р	е	м	е			
	р	г	и	н			
б		л		к			
с	е	р	г		л		ң
ө	к	п					

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Ажык болгаш ажык эмес үжүктер, чымчак болгаш кадыг ажык үжүктер, узун болгаш кыска ажык үжүктер, ажык болгаш хаалчак үелиг сөс.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Бижимелден чараштыр бижигер.

ай, А, эй, ы, и, Аа, эй, аа, у, ээ, ой, Оо

2 Сектер орнунга кыска болгаш узун ажык үжүктерни бижигер.

а, э, ..., о, у, ..., ү
аа, ээ, ии, ..., уу, өө, ...

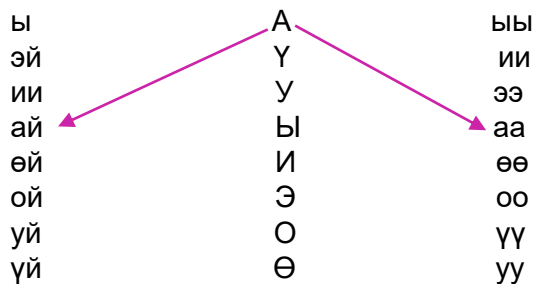

3 а. Кадыг ажык үжүктүң адаанан шыйгар.

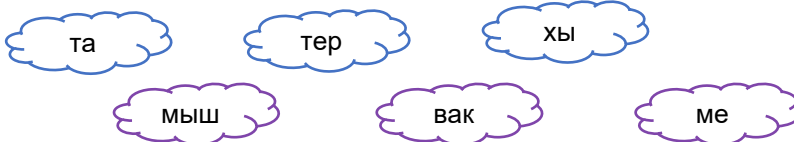
а, и, о, у, ө, ү, ы

4 Чиге холбагар.

5 Үелерни дөөй өңнен будууш, сөс чогаадып бижигер.

6 Таарыыр узун ажык үжүктү бижигер.

х...ваң, сер..., тарв... н, д...ң, с...скан, аптыр..., н...дым, чел...ш

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөстүң үези, "т,д", "б,п", "х, к" үжүктөрни чиге адап частырыг чок бижиир.
"э (е)" үжүктү сөстүң эгезинге, ортузунга, соонга частырыг чок бижип, чиге адаар.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөстөрни чиге адагар.

кат, үе, кыш, чаагай, кежээ, тыва, туман, чаан, хой, кой, бак,
балды, паска, башкы, пашчы, тудар, даараар, хөр, көр

2 Сөстү чиге холбап, домак чогааткар. Чараштыр дүжүрүп бижигер.

Баар	аарыыр.	.....	☐
Паар	быжырар.	.....	☐
Баш	чуур.	.....	☐
Паш	чылыыр.	.....	☐

3 Көвей сек орнунга "э", "е" үжүктөрни чиге бижигер.

чээр...н, б...дик, ...не, күүр...к, чеч...к, ...ник, күск..., ...зир

4 Домакты четкилдей бижигер.

Аачам ады ..... Мээң адым .....
Мен ..... чаштыг мен. Дуңмам адын ..... дээр.

5 Үелерни чиге холбап, сөс чогаадып бижигер.

дел	бээн	ген	.....	☐
ши	ди	зүн	.....	☐
эр	лүү	чик	.....	☐

6 Кижиге ады, амытан ады, чем адынан үш, үш сөс бижигер.

7 Сөс каттыжыышкынын чогаадып, дөөй өңнен будугар.

			☐
			☐

Өөреникчиниң ады:.....

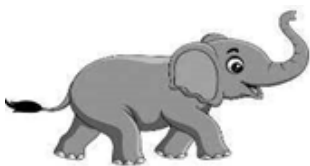
Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Медээ, айтырыг домаан ылгап, чугаага ажыглаары, бижик демдектерин чиге ажыглап билир. Чижээлээрге: Кижичүгө эзээр? Кижиниң уйгузу келирде эзээр.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чурукту адааш, сөс каттыжышкынын чогаадып бижигер.

2 Домактарның соонга айтырыг демдээ (?) улуг сек (.) демдектерин каггар.

- а. Кижиниң дижи чүгө аарыыр
- б. Ааршы чиирде, диш быжыг болур дээр
- в. Сугну шевер хымыштан узар
- г. Амытаннар чүгө ижээр
- д. Сен чылдың кайы үезинге дуралыг сен

3 Сөзүглелди номчууш, дүжүрүп бижигер.

Теве

Теве беш чүзүн малдың бирзи. Беш чүзүн малдың эң бедии. Тевениң төлүн бодаган дээр. Семис тевениң бөгени дурук, арган тевениң бөгени чыдык турар. Эр тевени адан дээр. Адан тевеге чүк чүдүрер.

Handwriting practice lines consisting of three sets of horizontal lines with a dashed midline and a diagonal line for slanted writing.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Медээ, айтырыг домаан ылгап, чугаага ажыглаары, бижик демдектерин чиге ажыглап билир. Чижээлээрге: Кижичүгө эзээр? Кижиниң уйгузу келирде эзээр.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чурукту адааш, домак чогаадып бижигер.

Чаан

изиг оранга чурттаар.

сугнуң амытаны.

бал чыыр.

2 Айтырыг домаан медээ домаа кылдыр өскертип бижигер.

а. Сен кандыг чылдыг сен?

.....

б. Сен хой кадарып шыдаар сен бе?

.....

3 Домактарны номчууш, айтырыг домаа кылдыр өскертип бижигер.

а. Теве беш чүзүн малдың эң бедии.

б. Тевениң төлүн бодаган дээр.

в. Семис тевениң бөгени дурук, арган тевениң бөгени чыдык турар.

г. Эр тевени адан дээр. Адан тевеге чүк чүдүрер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чуруктуң утказынга таарыштыр домак чогаадып бижиир. Чижээлээрге:
Кулаа улуг. Чаанның кулаа улуг. Чаанның кулаа улуг болур.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 а. Домакты номчугар.

Мен чурудум.
Мен авамны чурудум.
Мен авамны чараштыр чурудум.

б. Үлегерге таарты домак чогаадып бижигер.

2 Кым чүнү кылып тур? Чиге харыыны демдеглегер.

- Уруг аяк чуп тур.
- Чирвеш хураанны эмискиктеп тур.
- Хураан, эмискик эеп тур.
- Чирвеш номчуп олур.

3 Чуруктуң утказынга таарыыр домакты чиге холбагар.

Аачам өшкү кадарган.

Аачам өшкү, хой кадарган.

Аачам хой кадарган.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

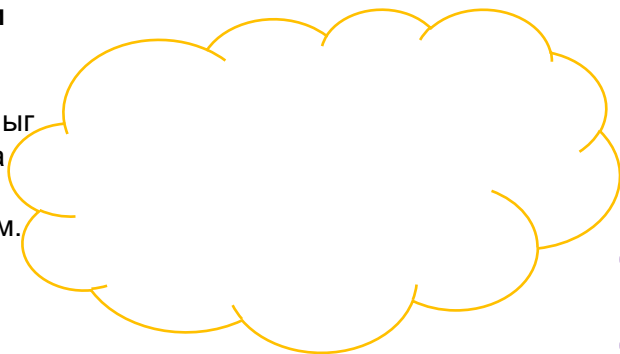
Чуруктуң утказынга таарыштыр домак чогаадып бжиир. Чижээлээрге:
Кулаа улуг. Чаанның кулаа улуг. Чаанның кулаа улуг болур.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчууш, дыштанылгада чүнү өөренигенигерни бжигер .

Мээң дыштанылгам

Мен чайын көдээге дыштандым. Чайның хүнү чылыг чаагай. Ногаан ширик кырынга оолдарнан кады күрээжип ойнадым. Чайын хой кадардым. Аачамнан кады теве мунуп өөренидим.

2 Кым чүнү мунган? Чиге харыылаан сөстү чөп (✓) деп демдеглегер.

- Хой мунган.
- Аът мунган.
- Теве мунган.
- Инек мунган.
- Өшкү мунган.

3 Чуруктуң утказынга таарыыр домакты, чиге холбагар.

Сарыг-оол хураан кадарган.

Сарыг-оол хой кадарган.

Сарыг-оол хой, хураан кадарган.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Кыска сөзүглелди номчууш, кол утказын билип, чурукка ажылдап өөрениир.

Чөп кылган болсан , дагын кылыр болсан деп демдегле.

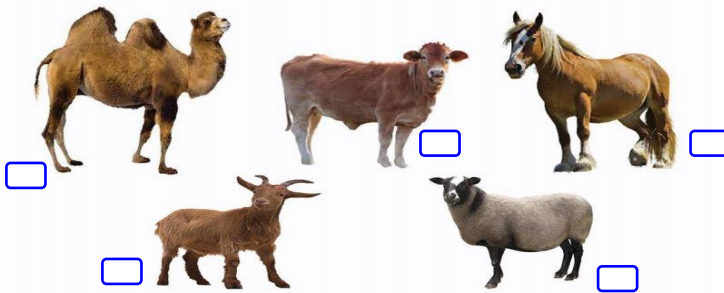
1 Сөзүглелди номчугар.

Беш чүзүн мал

Хой, өшкү, инек, аът, тевени беш чүзүн мал деп ерте шагнан бээр адап келген. Беш чүзүн малдың иштинен хой, өшкүнү шыыра мал дээр. Инек, аът, тевени бода мал деп адаар. Малдың эъдин, чаан, кежин, дүгүн, дуюун, сөөгүн хереглээр. Малдың сүдүнен ааршы, быштак, өреме, шүүмек, тарак, ээжигей кылыр.

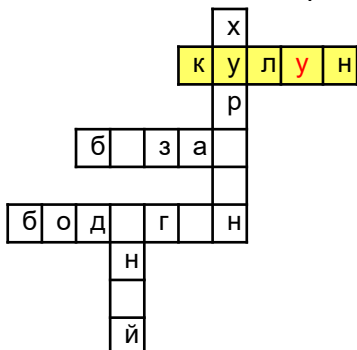
2 Бода малды тып, шын харыыны чөп (✓) деп демдеглегер.

3 Сөстү чиге холбап, домак чогаадып, чараштыр дүжүрүп бижигер.

Өшкүнүң тивидин	эжер.	.....	☐
Малдың эъдин	ижер.	.....	☐
Малдың сүдүн	чиир.	.....	☐
Дүктен чөп	дыраар.	.....	☐

4 а. Сөс чинчизин тыпкар.

б. Тыпкан сөстөрни, дөөй өңнен будугар.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Кыска сөзүглелди номчууш, кол утказын билип, чурукка ажылдап өөрениир.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Инек

Инек беш чүзүн малдың бирзи. Бистиң чуртта сарлык инек, моол инек, хайнак инектер бар. Инектиң сүдү, хылы, эъди, хөөвүрүн хереглээр. Инектиң сүдүнөн ааршы, өреме, курт, ээжигей, быштак кылыр.

2 Көвей сек орнунга ажык үжүктү бижигер.

хайнак, өшк..., өрем..., тев..., сарл...к, ин...к, чүз...н, көөв...р

3 а. Чымчак ажык үжүктүг сөстөрни тыпкар.

ааршы   өреме   курт   ээжигей   быштак

б. Инектен хереглээрин, тып будугар.

сүдүн   хылын   моол
сарлык   эъдин   көөвүрүн

4 Сөзүглелди чараштыр бижигер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөзүглелдин утказын билип номчуур. Сөзүглелде медээ, айтырыг домактарга харыылап, демдектерин чиге каар. Домактың утказын билир. Сөс каттыжышкынынга ажылдаар.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Аът

Аът беш чүзүн малдың бирзи. Аът доруг, шилги, хула, калдар, калчан, көк дээш оон-даа көвей чүзүннүг болур. Наадымда чаваа, кунан, дөнен, чоон аът, чыраа аъттарны чарыштырар. Кижилерниң ижер дуралыг кымысты бениң сүдүнөн кылыр.

2 Сөзүглелде каш домак бар. Чөвүн тыпкар.

- а. 4   б. 5   в. 6   г. 7

3 Домактарның соонда кандыг демдек бар?

- а. айтырыг демдээ   б. улуг сек   в. кайсы-даа эмес

4 Дарыйгы домакты айтырыг домак кылдыр өскертип бижигер.

Аъттың өң-чүзүнүн адагар.

.....

5 Көвей сек орнунга канчаар? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөрни бижигер.

- кулаштаар
- шогшуур
- чыраалаар   аът канчаар? .....
- дөөректээр
- челер
- саваргадыыр
- шавар

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Өг-бүлезиниң кежигүннерин адап, аттарын чиге аайтып, бижиир.
Чиге чогаадып, домактажып өөрениир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Мени Моңгуш оглу Коңгар-оол дээр.
Мээң авамның адын Күлдүк дээр.
Мээң дуңмамның адын Демер-оол дээр.
Мээң угбамның адын Балдыргана дээр.

2 Бердинген үлегерге таарыыр сөстөрни бижигер.

Мени ..... оглу ..... дээр.
Мээң авамның адын ..... дээр.
Мээң дуңмамның адын ..... дээр.
Мээң угбамның адын ..... дээр.

3 Көвей сек орнунга таарыыр сөстөрни бижииш, домак чогааткар.

..... даарады.

..... аякка шай ижер.

..... ойнаар.

..... кедер.

Ажыглаар сөстөр:
аачам, авам,
угбам, дуңмам

4 Он ийи чылды адааш, өөгөрдө турар улустуң чылын сурааш, чиге холбагар.

аачам

авам

агам

дуңмам

угбам

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Өг-бүлезиниң кежигүннерин адап, аттарын чиге аайтып, бижиир.
Чиге чогаадып, домактажып өөрениир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Бистии

Мээң адымны Мөңгүн-Уруг дээр.
Бистии беш бүле. Аачам чолаачы. Авам сургуулда башкы. Дуңмам өөреникчи. Угбам даарагжы. Угбам меңгээ үчү даарап берген. Бистер шөлзэнниг үевисте даам, чадыраа база кажыктан аът чарыштырып ойнаар бис.

2 Сөзүглелди номчууш, дөөйлештир чогаадып бижигер.

3 Сөзүглелди номчууш, кым, кандыг ажыл кылырын бижигер.
Ажыглаар сөстөр: угбам, аачам, авам, дуңмам

чолаачы

өөреникчи

башкы

даарагжы

аачам

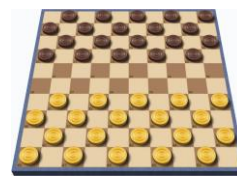
.....

.....

.....

4 Мөңгүн-Уруг өг-бүлезинен кады, кандыг оюннар ойнаар? Чуруктан тып деп демдеглегер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Бодунуң өөрениир сургуулу, ангизиниң дугайында таныштырып, айтыыр. Чиге чогаадып, бижип, домактажып өөрениир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Бистиң анги

Мени Чирвеш дээр. Чеди чаштыг мен. Цэнгэл сумунда, ийи дугаар ангида өөрениир мен. Бистиң ангиде 40 өөреникчи бар. Башкывысты Чечек дээр. Башкывысты хүндүлээр бис.

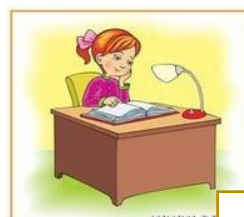
2 Сөзүглелди номчууш, четкилдей бижигер.

Мени ..... дээр. .... чаштыг мен. .... сумунда, ... дугаар ангида өөрениир мен. Бистиң ангиде ..... өөреникчи бар. Башкывысты ..... дээр.

3 Сөстү чиге холбап, домак чогаадып, дүжүрүп бижигер.

Эрдем	кылыр.	.....	☐
Дасгал	өөрениир.	.....	☐
Онаалга	ижер.	.....	☐
Шайын	кылыр.	.....	☐

4 Чурукту экир кергеш, кылдыныг аайынан дугаарлагар.

2fida.qoo.by

www.s3.com

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Бодунуң өөрениир сургуулу, ангизиниң дугайында таныштырып, айтыыр. Чиге чогаадып, бижип, домактажып өөрениир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Бистиң анги

Мени Хулун дээр. Чеди чаштыг мен. Цэнгэл сумунда, ийи дугаар ангида өөрениир мен. Бистиң сургуул өңнен ыраак. Сургуулга чедир 25 минут кылаштаар мен. Бистиң ангиде 30 өөреникчи бар. Ооң 18-зи уруг, 12-зи оол. Башкывысты Сүрүн дээр. Башкывысты хүндүлээр бис. Бистиң ангиниң оолдары сыын чадыраа ойнаар.

2 Сөзүглелди номчууш, чиге харыны тып деп демдеглегер.

- Бистиң ангиде 12 өөреникчи өөрениир.
- Бистиң ангиде 18 өөреникчи өөрениир.
- Бистиң ангиде 30 өөреникчи өөрениир.
- Бистиң ангиде 25 өөреникчи өөрениир.

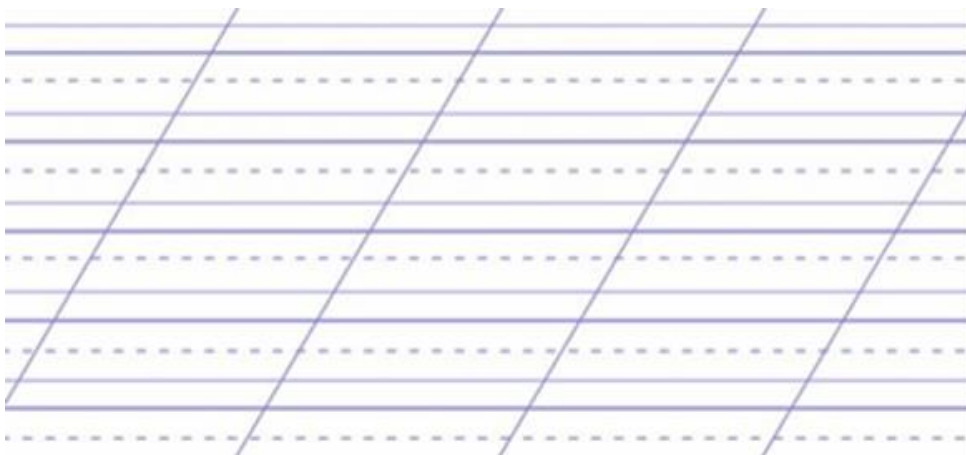
3 а. Сүрүн сургуулга чедир каш минут кылаштаар? Чөп харызын будугар.

25 минут

30 минут

20 минут

4 Сөзүглелди номчууш, дөйлештир чогаадып бижигер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Өк-биле адаар үжүктерлиг сөстөрни билир, чиге адаар.
Чижээлээрге: час-чаъс, чүк-чүък

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөстөрни номчууш, чиге адап өөрөнгөр.

аът

Көк-Уруг

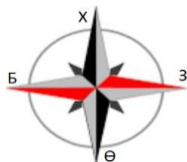
ат

чаъс

час

чүк

чүък

от

оът

2 Сөстөрни чиге номчууш, доктаадып алгар.

аът, оът, эът, каът, чаъс, чүък,
чөъп, дүъш, аъш – чөм

3 Частырыг чок бижиин домакты тып деп демдеглегер.

- Дуңмам “Хей-Аът” наадымда чүгүрүк аът мунду.
- Дуңмам “Хей-Аът” наадымда чүгүрүк ат мунду.

- Оттуг черге одарлаан мал эки семирер.
- Оъттуг черге одарлаан мал эки семирер.

- Бо чылын кат эрте бышкан.
- Бо чылын каът эрте бышкан.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Өк-биле адаар үжүктөрлиг сөстөрни билир, чиге адаар.
Чижээлээрге: час-чаъс, чүк -чүък

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Домакты номчууш, чиге холбагар.

Час эрте келген.

Чаъс чаап эгелээн.

Авам от окулуп, аъш-чем чазаар.

Ачам оъттуг черге хой кадарып, дүъш соонда келди.

Чайын оолдар аът мунуп чаршыыр.

Мээң дунмам адын Дадар-оол дээр.

2 Сөстөрни чиге номчугар.

3 Көвей сек орнунга сөстөрни чиге соңгуп бижигер.

а. Авам биске ..... быжырып берген. (эът / эт)

б. Частың башкы айында ..... чагган. (чаъс / час)

в. Көдээниң өглери ..... аргасын, көйдесин окулар. (оътка / отка)

г. .... теве сарыг сигенге тайыычал болур. (чүктүг / чүъкүг)

д. Тевеге чүдүрген ..... чайлыын. (чүк / чүък)

е. .... черге мал эки семирер. (оъттуг / оттуг)

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөзүглелди номчууш, утказын билир, айтырыгга харыылаар, адаштың эки мөзү-шынырларын билир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Багай адаш

Ийи оол арга иштинге чоруун. Ынчангыжа ыяш артынан улуг адыг үнүп келген. Бирээзи ойлааш, ыяш кырынга үнген. Калганы орук кырынга өлгөн кептиг чыдарнан башка арга калбаан.

Адыг чедип келгеш, оолду чыдырхаан. Оол тыныш үндүрбейн өлгөн кептиг чыткан. Адыг оолду чыдырхап, чыдырхап чоруй барган.

Адыг ыраан соонда, ыяш кырынга үнген оол дүжүп келгеш:

- Сээң кулааңга адыг чүнү аайтты деп сураан.

- Айыыл келген үеде адажын каар кижини, багай адаш деп аайтты дээн.

2 Сөзүглелди дагын номчууш, айтырыгларга харыылагар.

а. Сөзүглелди чүгө багай адаш деп адаан?

.....

б. Ийи оолга чүү таварышкан?

.....

в. Ойлаан оолдуң орнунга сен турган болсаң, канчаар сен?

.....

3 Сөстөрни эвилештирип, чечен сөс чогаадып бижигер.

шагда

Човаан

.....

шынары

Адаштың

танытынар

.....

4 Адыг көргөш, ойлаан адажын, адажы чүү деп бодаан?

Адажынга өөргенин аайткан.

Айыл келген үеде адажын каар кижини, багай адаш деп бодаан.

Каап ойлаан адажынга өкпелеп ыглаан.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөзүглелди номчууш, утказын билир, айтырыгга харыылаар, адаштың эки мөзү-шынырларын билир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Шынчы адаш

Эрте бурун шагда бир бай кижини коданчы ыттыг турган иргин. Эт хөреңгизин эки хамгаалаар дээш, бай ыдынга ынак турган. Ынчангыжа ыт кырып, чалыы турары кептиг турбас болган. Тенек бай кырган ыт азырагыжа, чалыы ыт азырааны ажыктыг деп бодаан. Бай ыдын далайга чажар дээш, сал ап чоруун. Бай ыттың дузазын бичии-даа бодаваан. Эник турарынан бо хүнге чедир мен азырадым деп бодап чоруун. Бай далайга баргаш, ытты чуу төверде, сал хыйжып ыттың артынан сугга ушкан. Бай сугга өлүр деп чыдарда, бир чүве сөдүртүп, эрик кырынга үндүрген. Мээң адаштарым кайсы авырады деп бодааш, көрсе амдыы кырган ыды турган. Бай ыдының дузазын ам-на билген.

2 Домакты номчууш, чиге дугаарлагар.

- Ыт кырып чалыы турары кептиг турбас болган.
- Бай ытты далайга чажар дээш, сал ап чоруун.
- Ыт, байны сөдүртүп эрик кырынга үндүрген.
- 1 Эрте бурун шагда коданчы ыттыг бир бай турган.
- Бай ытты чуу төверде, сал хыйжып кады сугга ушкан.

3 Чиге харыыны тып деп демдеглегер.

Коданчы ыттыг ядыы кижини турган.

Коданчы ыттыг бай кижини турган.

Бай ыдын далайга чажар деп барган.

Бай ыдын хемге чажар деп барган.

Байны сугга ужарда, ыт авыраан.

Байны сугга ужарда, адажы авыраан.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөзүглелди номчууш, утказын билир, айтырыгга харыылаар, адаштың эки мөзү-шынарларын билир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Өөреникчиниң чагыы

Кичээлге баарнан мурун чаавла чем, шай ижип чор. Кичээлге иштиң аштап, ядыраар сен. Өң сургуулдан ыраак эмес болса, кичээлге чадаг кылаштап чоруп тур. Чадаг чорууру гимнастик болур. Даңмылан эрте кичээлге чадаг чоруурда, шевер агаар тынып, булчуңун шимчедип, чоогунда чүвелерни көрүп турарга угааны сергек база дыштанылга болур. Сагыш сеткил сергек болса, эрдемни эки өөрениирге дуза болур.

2 Домактарны номчууш, шын, меге дээн харыының кай бирээзин соңугар .

Домактар	Шын	Меге
1. Чадаг чоруурда шевер агаар тынып, булчуңун шимчедип, чоогунда чүвелерни көрүп чор.	✓	
2. Кичээлге баарнан мурун чаавла чем, шай ижип чор.		
3. Кичээлге чадаг кылаштап чоруп тур.		
4. Кичээлге баарда, чадаг чорууру кадыкка багай.		

3 Адаштарымга бээр мээң чагыгларымны номчууш, чиге холбагар.

Дасын улуг ойнап болбас.

Дижини эки чуп тур.

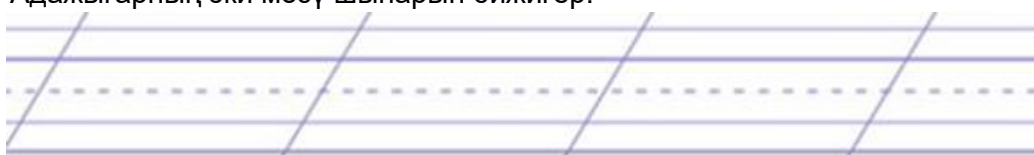
Чемнениир мурнунда холуң чуп тур.

Шай, чем ишкен аяк, тавааң чуп тур.

Хүнде 10-20 минут ном номчуп тур.

Өг-бүлеңни хүндүлөп тур.

4 Адажыгарның эки мөзү шынарын бижигер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөзүглелди номчууш, утказын билир, айтырыгга харыылаар, адаштың эки мөзү-шынарларын билир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Адаштарның тоолу

Эрте бурун шагда бамбыр, бызаа ийи бир бирээзинге өөргүп калган. Бир хүн бамбыр орук кырынан коңга тыпкаш, бызааның мойнунга баглап берген.

-Мени чок турарда, сеңгээ айыыл келсе, даа үндүр. Мен коңганың даажынан кээп, сени хамгаалап турайым дээн.

Бир хүн бамбыр аң дилеп чоргужа, коңганың ыды дыңналган. Далаштан маңнап келсе, бызаа нап наам сиген чип чоруун.

-Чүү болду? Сеңгээ кандыг айыыл ужурашты дээрде, бызаа: - Хаайым кырынга ар хонарда, мен корткаш, сени кыгырдым . Ынчангыжа ар ужа барды дээн.

- Монуун соңгаар бичии чүвеге мени кыгырба, эш деп чагыыш, чоруун. Удаваанда коңга дыңгыгайнып ыыттаан.

Бамбыр база-ла далаштан келирде, бызаа сиген чип турган. - Чүге кыгырдың дээрде: ...

2 Бызааның мойнунга адажы чүнү баглап берген? Чөвүн будугар.

чинчи

коңга

темир

лааза

3 Бызаа чүге коңганы ыытаткан?

а. Бызааны бөр чиир деп турган.

б. Бызааның хаайының кырынга ар хонган.

в. Бызааның кудуруунуң кырынга ар хонган.

г. Бызааның кырынга сээк хонган.

4 Дараазында сөстөрни көзенектен тып, будугар.

б	а	м	б	ы	р
у	п	ч	ы	и	б
р	а	м	з	н	у
у	р	ш	а	е	г
у	ү	у	а	к	а

бызаа

буруу

инек

пар

бамбыр

буга

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Өг-бүлезиниң кежигүннерин адап, аттарын чиге аайтып, бижип, Бодунуң дугайында таныштырар. Өк-биле адаар үжүктөрлиг сөстөрни билир, чиге адаар. Адаштың эки мөзү шынарларын билир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чогаадыгны четкилдей бижигер.

Бистии
 Бистии ..... бүле. Мээң аачамны ..... дээр.
 Аачам ..... Авамның адын ..... дээр. Авам .....
 Менде ..... ага, ... дуңма бар. Мээң адымны .....
 дээр. Мээң дуңмам ..... өөрениир.

2 Домакты номчууш, өк-биле адаар үжүктөрлиг сөстөрниң адаанан шыйгар.

- а. Мен көдээ эжем өөнге баарда, аът мунуп өөрөндим.
 б. Мээң адымны Бораш дээр.
 в. Дуңмам эът чиир дээш, кестиин чидигледи.
 г. Бис катап чоруурувуста, чаъс чагды.

3 Сөстөрни чурукка таарыштыр дугаарын демдеглегер.

1. аът 2. ат 3. каът 4. кат 5. оът 6. от 7. час 8. чаъс

7

Бораш

4 Сөзүглелди номчууш, четкилдей бижигер.

Адамш

Бо мээң адажым. Соң адын ..... дээр.

Ал ..... чааштыг. Бис ийм бир англиге өөрениир

бис. Ал ном номчуур, ... чуруур дуралыг.

5 Адажыңның эки мөзү шынарын тып, будугар.

дузааргак

ыраажы

чараш

дыыжы

меге аайтпас

шыдамныг

угаанныг

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чүве адын билир. Кым? чүү? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни ылгап, таныыр. Чижээлээрге: Кым? ыраажы, авам. Чүү? чадыраа, кыдырааш

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 а. Чурукту көргөш кым? деп айтырыгга харыылаттынар кезекти тыпкар.

- а. аачам, авам, соо, эжем, эмчи, энем
- б. аачам, агам, ине, терме, энем, авам
- в. аачам, сүңкүк, терме, дуңмам, туурга
- г. аачам, авам, энем, угбам, дуңмам

б. Чурукту көргөш чүү? деп айтырыгга харыылаттынар кезекти тыпкар.

- а. аача, терме, хараача, эмчи, багана
- б. чолаачы, терме, хараача, эмчи, багана
- в. эжик, терме, хараача, шал, багана
- г. авам, уну, хараача, эжем, багана

2 Чурукту адааш кым? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөрни деп демдеглегер.

3 Чүү? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөрни ылгап бижигер.
 ава, бодаган, тева, анай, Көк-Уруг, сырга, ыраажы, агам, күүрек,
 тооршак, тоолай, Чечен-оол, башкы, хураан

бодаган,

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чүве адын билир. Кым? чүү? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни ылгап, таныыр. Чижээлээрге: кым? ыраажы, чүү? чадыраа

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Дыштанылга

Бис башкывыстан кады аргалыг черге дыштанып бардывыс. Аргада солун чүүлдер көвей болду. Ыяштар узун, кыска янзы бүрү. Узун ыяштар салгынга шимчеди. Аяс бис ийи дииң көрдүвүс. Дииң бир ыяштан өске бир ыяш куду халдып ойнап турду. Аргада торга, итпек, хек, ала сааскан дээш оон-даа көвей куштар бар. Дыштанылга чаагай болду.

2 Сөзүглелден кижиге болгаш амытанны адаан сөстөрни ылгап бижигер.

Кижини адаан сөс:

бис, ...
.....
.....

Амытанны адаан сөс:

дииң, ...
.....
.....

3 Сөстөргө кым? чүү? деп айтырыгларны таарыштыр бижигер.

Аяс	кым?
ыяш	.....
дииң	.....
башкы	.....
итпек	.....
чолаачы	.....

4 Домактарны чиге дугаарлап, сөзүглел чогаадып бижигер.

- Ол болса, дииң турган.
- Мөөкү чыып чордувус.
- 1 Бис аргага бардывыс.
- “Басыр” аттыг эниивис дыңзыг ээрди.
- Ыяштың ындында сылыраан дааш үндү.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чүве адының көвейниң болгаш чаңгыстың санын билир. Чүве адының көвейниң, чаңгыстың саны, ооң кожумаан чугаага чиге ажыглап, чиге бижиир. Чижээлээрге: -лар, -лер, -тар, -тер, -дар, нар

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Чурукту кичээнгейлиг көргөш, адагар.

2 Чурукту көргөш, аттарны ийи кезекке чарып бижигер.
Ажыглаар сөстөр: хой, өшкү, хойлар, тева, инектер, тевелер, аът, өшкүлөр, аъттар, инек

Чаңгыстың саны:

тева,.....
.....
.....

Хөйнуң саны:

аъттар,.....
.....
.....

3 Чурукту адааш, сөстөрни көвейниң санынга өскертип бижигер.

4 Дараазында сөстөрни чаңгыстың санынга өскертип бижигер.
(өглөр, даглар, чечектер, кижилер, бөрлөр, белер, номнар, уруглар, чигирлер, анайлар)

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чүве адының көвейниң болгаш чаңгыстың санын билир. Чүве адының көвейниң, чаңгыстың саны, ооң кожумаан чугаага чиге ажыглап, чиге бижиир. Чижээлээрге: -лар, -лер, -тар, -тер, -дар, нар

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Чанар куштар

Бистиң чуртка час болурда, чылыг оранның куштары келир. Аңгыр, кас, өдүрек, ак-куу, дуруяа, хоор кас, хара кас, хек, итпекти чанар куштар дээр.

Бистиң чурттуң хем, хөлге чайлады тургаш, чумургаларын өскүрүп, күс болурда чанар.

2 Сөзүглелден чанар, чанбас куштарны ылгап бижигер.

Чанар куштар:

кас,.....
.....
.....

Чанбас куштар:

ала сааскан,.....
.....
.....

3 Сөзүглелде куштуң аттарын тып, көвейниң санынга өскертип бижигер. Чижээлээрге: кас → кастар

4 Бүгү сөстери көвейниң санында одуругну тыпкар.

- а. хөл, хем, куштар, даглар
- б. хөлдөр, хем, куштар, даг

- в. хөлдөр, хемнер, куштар, даглар
- г. чечектер, дагаалар, хем, дагаа

5 Чанар куштарны тып, деп демдеглегер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Мендилээшкин бижип өөрениир.
Мендилээшкин бижиир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1

Мендилээшкинни байырлал хүнү, төрзэн хүннерде бижиир.
Мендилээшкин бижиирде:

1. Кымга мендилээшкин бижиирин төлөвлээр. (соңугар)

- Аачазынга
- Авазынга
- Башкызынга

- Угбазынга
- Адажынга
- Дуңмазынга

2. Чүү? деп бижиирин төлөвлээр.

3. Мендилээшкинни бижиин кижиге, кым бижиинин бижиир.

4. Чыл, ай, хүн

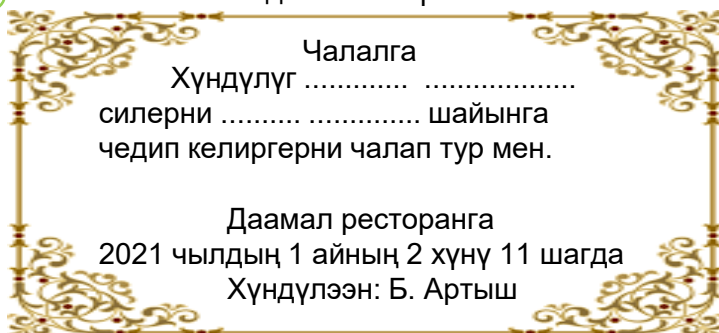
2

Мендилээшкинни номчууш, частырыгыг бижиин сөстү тып, бижигер.

3

Чалалганы четкилдей бижигер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Мендилээшкин бижип өөрениир.
Мендилээшкин бижиир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1

Мендилээшкинни байырлал хүнү, төрээн хүннерде бижиир.
Мендилээшкин бижиирде:

1. Кымга мендилээшкин бижиирин төлөвлээр. (соңугар)

- Ачазынга
- Авазынга
- Башкызынга

- Угбазынга
- Адажынга
- Дуңмазынга

2. Чүү? деп бижиирин төлөвлээр.

3. Мендилээшкинни бижиин кижини, кым бижиинин бижиир.

4. Чыл, ай, хүн

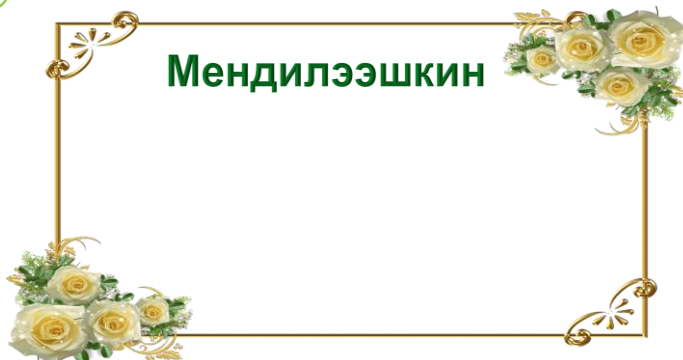
2

Аялганың угбазынга бижиин мендилээшкинин номчугар.

3

Сөстөрни ажыглап, мендилээшкин бижигер.

Ажыглаар сөстөр:

байыр чедирип тур
мен, чедишкени,
ээң-не экини, аас-
кежикти

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чүве адын билир. Кым? чүү? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни ылгап, таныыр. Чүве адының хөйүнү болгаш чаңгыстың санын билир. Мендилээшкин бжиир.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

- 1 Кым? чүү? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөрни ылгап бжигер. Ажыглаар сөстөр: Байнак, хураан, кажык, Сарыг-Уруг, ине, цагдаа, аачам, энем, тарваан

Кым?
Байнак, ...
.....
.....

Чүү?
хураан, ...
.....
.....

- 2 а. Чуруктарны кичээнгейлиг көргөш, көвейниң санында чуруктарны деп демдеглээш, аттарын бжигер.

- 3 Сөстөрни номчууш, чаңгыстың санында сөстөрни ылгап бжигер. аптыраа, хооваң, термелер, дилгилер, хемнер, дөжөк, бөр, куштар, теве

аптыраа,

.....
.....
.....

- 4 Сөстөрни номчууш, чүү? деп айтырыгга харыылаттынар сөстөрни будугар.

тавак

ыраажы

инек

дуңма

эдик

эжем

- 5 Сөстөрни ажыглап, мендилээшкин бжигер.

Мендилээшкин

Ажыглаар сөстөр:

байыр чедирип тур мен, изиг байрны, чедишкенини, каткы-хөгнү

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

*Айтырыгга делгереңгей, чиге харыылап, домактажыыр.
Беш чүзүн малды, төлүн, өң-чүзүнүн частырыг чок бижиир.
Сөс каттыжыышкынны чогаадып бижиир.*

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Шүлүктүн утказын билип номчууш, доктаадып алгар.

Кенже хураан

Мээң кенже хурааным
Маңнайында төөнейлиг,
Муң хойнуң иштинен
Мен көргөш, таныыр мен.
Май-май деп эдип,
Мени көргөш келир.

Дуң ак дүктүг
Дас хара карактыг
Түмен хойнуң иштинде
Унуун чараш амытан чок.
Төрээн өдээниң иштинге
Ол бис ийи ойнаар бис.

Д.Нацагдорж

2 Көвей сек орнунга сөстөрни таарыштыр бижигер.

Хойнуң төлүн ..... , өшкүнүң төлүн ..... ,
инектиң төлүн ..... , аъттың төлүн
..... , тевениң төлүн ..... дээр.

Ажыглаар сөстөр:
хураан, анай, бодаган,
кулун , бызаа

3 Хой болгаш хураанның өң-чүзүнүн адап бижигер.

хой:

хара карактыг, ...
.....
.....

хураан:

калчан,.....
.....
.....

4 Сөстөрни номчууш, сөс каттыжыышкыннын чогаадып бижигер.

алгы

чымчак алгы, кадыг алгы, ууштаан алгы

инчээк

.....

дүк

.....

көне

.....

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

*Айтырыгга делгереңгей, чиге харыылап, домактажыыр.
Айтырыгга делгереңгей харыылап бижир.*

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелдин утказын билип, номчугар.

Теве он ийи чылга кирбээн ужуру

Эрте бурун шагда он ийи чылга кирер араатын амытаннарның адын берип турарда, он бир амытанның адын киригеш, соңгу он ийи чылга кандыг амытан кирер деп үүр маргышкан.

Ынчангыжа теде, күске ийи адын кирип, он ийи чылга кирер деп былаашкан. Бурган кай кайсын-даа өкпелетпес дээш, бодугар Кандыг-бир арганан шииткер дээн. Ол ийи эртен даңмылангы хүннүң херелин кым мурун көргени он ийи чылдың бажынга кирер болган. Теве мурнуу чүкке көрүп, хүн үнерин манаан. Күске тедевиң бөгениниң кырынга үнерин сураан.

Теве чөпшээрген болса-даа, “Сен мээң көрген чүк куду көрүп болбас” дээн. Күске тедевиң бөгениниң кырынга үнгеш, соңгу чүк куду көрүп олурган. Хүн дагның бажынга дегген. Күске хүннүң херелин көргеш, хүн үндү деп алгырган...

2 Айтырыгга харыылап бижигер.

а. Күске, теде ийи чүге маргышкан?

.....

б. Хүннү кайсы эң мурун көрген?

.....

в. Теве чүге он ийи чылга кирбээн?

.....

3 Он ийи чылды чиге дугаарлагар.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

*Айтырыгга делгереңгей, чиге харыылап, домактажыыр.
Беш чүзүн малды, төлүн, херекселдерниң аттарын
частырыг чок бижиир.*

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Бодаган

Ингенниң төлүн бодаган дээр. Бодаганны хүнде эки малдап, эмсип турар. Бодаган эң-не чараш амытан. Кандыг-даа амытаннарның төлү бичии турарда чараш болур.

2 Беш чүзүн малдың төлүнүң адын бижиш, чиге холбагар.

бодаган

.....

.....

.....

.....

киштээр

майлаар

буйлаар

мөөрээр

3 Үстүнде сөстөрни ийи чарып бижигер.

Кадыг ажык үжүктүг сөс:

бодаган, ...

.....

.....

Чымчак ажык үжүктүг сөс:

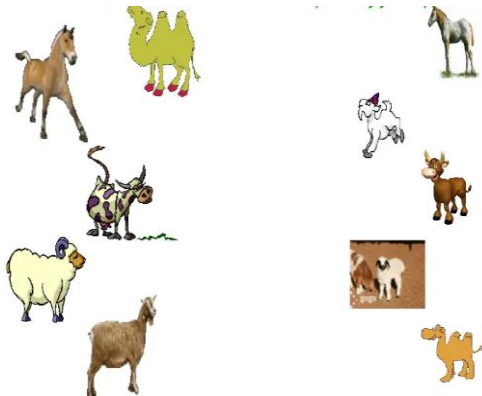
киштээр, ...

.....

.....

4 а. Чиге холбагар. б. Шын харыыларны тып, (✓) деп демдеглегер.

Инектиң төлүн буруу, иезин инек, адазын буга дээр.

Тевениң төлүн бодаган, иезин инген, адазын буура дээр.

Чылгының төлүн кулун, иезин бе, адазын аът дээр.

Хойнуң төлүн хураан, иезин хой, адазын деге дээр.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

*Айтырыгга делгереңгей, чиге харыылап, домактажыыр.
Сөзүглелди номчууш, онаалгаларны кылыр.*

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелдиң утказын билип номчугар.

Инектиң бөөрүнүң ужуру

Эрте бурун шагда бурган көвей амытанга хара бүүрек тарадып берген. Инектиң кылаштаары үүр, бир ийи кылаштап, эң соонда чедип келген. Баштай келген амытаннар шилип алган. Өөлөп кескен көвей калгындызы калып тур. Бурган инекке: Сен эң соонан келгининен бо бүүректерниң калдыын ал дээш, сөөмүзүн хамыыш берип каан. Ооң соонда инектиң хара бүүрээ элдеп кезектерлиг улуг-улуг болган ужурлуг иргин.

2 Чиге холбааш, узун ажык үжүктерлиг сөстөрни тып, бижигер.

1. бир чаштыг инек	а. чоон инек
2. ийи чаштыг инек	б. буруу
3. үш чаштыг инек	в. бызаа
4. дөрт чаштыг инек	г. кунажын
5. беш чаштыг инек	д. дөнежин

.....

.....

.....

.....

3 Айтырыгга харыылап, чиге харыыны тып демдеглегер.

1. Инек чүге эң соонда келген.
 а. Инек оъттап чоруун.
 б. Инектиң чоруу түрген болган.
 в. Инектиң чоруу үүр болган.
 г. Инек суг ижер дээш үүртээн.

4 Сөстөрни номчууш, кезекке таарыыр сөстөрни бижигер.

Киж	Азырал амытан	Чүве

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Шүлүктүң утказын билип, аянынг номчуп өөрениир.
Чижээлээрге: Төрээн дылынан омакшыыр.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Шүлүктү частырыг чок чиге номчугар.

Тыва дылым

Тыва дылымны утпас мен
Дыңгылдайлап ырлаар мен
Хөглүг дылымны кагбас мен
Хөөмейлеп ырлаксаар мен.

Кежегезин өрүп, тооршак кеткен
Кызыл калгалыг уругларым Тыва
Хоюн кадарып, сыгыдын сыгырткан
Хөглүг омак оолдарым Тыва.

Чүрээм-биле сеткилимге тудуш
Чүгле чаңгыс Тыва дылым.
Солаңгының чаагай, өңү ышкаш
Сор чаңгыс Тыва дылым.

Игилин ойнап, сыгыдын сыгырткан
Изиг сеткилдиг салгалым Тыва.
Дылым, тыныжым, мага-бодум Тыва
Утпас мен, ырлаар мен Тыва дылымны.

Сонинбаяр уруу Алтанзул

2 а. Кым? чүү? деп айтырыгга тааржыыр сөстү ылгап, чиге бижигер.
Ажыглаар сөстер: уруг, тооршак, оол, хой, эже, ыраажы, игил, даай,
довшуур, хөөмейжи

Кым?

уруг,

Чүү?

тооршак,

б. Сөстөрни номчууш, көвейниң санынга өскертип бижигер.

уруг →

оол →

куш →

игил →

3 Сөстөрни номчууш, чиге холбагар.

довшуур

игил

шоор

морин хуур

кеңгирге

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Шүлүктүң утказын билип, аянный номчуп өөрениир.
Чижээлээрге: Төрзэн чуртунан магадаар.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Шүлүктү частырыг чок чиге номчугар.

Чуртум

Көвей уруглар каткызы кептиг
Көк улары пыйтылдажып,
Хоярын билбейн өдекке келгеш,
Хойнан хойлажып, дүнөп турар.
Көрүп ханбас чуруктуг чуртум
Дыңнап ханбас аялгалыг чуртум
Дүвүнде чыткан ине-де болса
Дүннүң айында көстүгү дег тунук
Дүлей ногаан ээреминде
Дүшке кирги дег көвей балыктыг.
Көрүп ханбас чуруктуг чуртум
Дыңнап ханбас аялгалыг чуртум

Авамның окулган аргасынның ыжынга
Арга ыяштар туман тырткаш,
Өөрүн дилзэн сыын мөөреп,
Өгнүң чаштынга чедип келир.
Көрүп ханбас чуруктуг чуртум
Дыңнап ханбас аялгалыг чуртум
Кырлан мыйыстыг калдар деге
Көшке сылырадып керип келгеш,
Кыштаг кыдыы хара сугга
Кырган дегенен үскүлежип турар.
Көрүп ханбас чуруктуг чуртум
Дыңнап ханбас аялгалыг чуртум.
сөзү Ж.Гэрэл аялгазы Д.Батсүх

2 Сөстөрни аң, мал дээн ийи кезекке бижигер.

балык, сыын, улар, хой, деге, кужа, аргар, торлаа, өшкү, мыйгак

Аң

балык,

Мал

хой,

3 Сөс каттыжыышкынын чогаадып бижигер. Чижээлээрге:

Кандыг ? кырган сыын, чалыы сыын, арган сыын, семис сыын

Кандыг **?** **Кандыг** **?**

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Төрээн чуртунуң черлер, хемнер, хөлдер аттарын чиге адап, бижип өөрениир. Чижээлээрге: черлер ады Аът-Баштыг, Чиңге-Хову хөлдер ады: Сарыг-Хөл, Куртуг-Хөл, Хара-Хөл

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Хомду ишти

Цэнгэл сумуннуң чуртунда “Хомду”, “Харааты”, “Ак-Кем” дээн хемнер бар. Ону эдерти баткан көвей чарыктарны өске өскенен адаар. Хомду иштинде Көрлээти, Шыргай- Чүрек, Остуг, Муңсалыг, Өрлүкү, Чылангыг дээн аттарлыг черлер бар. База Хураан-Хөл, Кодан-Хөл, Балыктыг-Хөл, Как-Хөл, Куртуг-Хөл деп улуг хөлдер бар.

2 Сөзүглелде черлер болгаш хөлдер адын ийи кезекке чарып бижигер.

Черлер ады

Хөлдер ады

Чылангыг,

Балыктыг-Хөл

3 Частырыгыг бижиттинген одуругну тыпкар.

- а. Сарыг-Хову, Хомду-Хем, Эрик-Арга, Сарыг -Хөл
- б. Как-Хөл, Хомду хем, Чылангыг, Хураан-Хөл
- в. Хара -Суг, Шыргай-Чүрек, Ээр-Хөл, Сарыг-Хөл
- г. Сарыг-хову, өрлүкү, эрик-арга, Аът-Баштыг
- д. Кодангыг, Хомду хем, Эрик-Арга, Сарыг-Хөл

4 Сөстөрни номчууш, кезекке таарыыр сөстөрни бижигер.

Черлер ады	Хөлдер ады	Хемнер ады

- Хомду хем
- Харааты-Хем
- Ак-Адыр
- Сарыг-Хөл
- Хара-Хөл
- Аът-Баштыг
- Хой-Баштыг
- Узун-Ой

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Төрээн чуртунуң черлер, хемнер, хөлдер аттарын чиге адап, бижип өөрениир. Чижээлээрге: черлер ады Аът-Бааштыг, Чиңге-Хову хөлдер ады: Сарыг-Хөл, Куртуг-Хөл, Хара-Хөл

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелди номчугар.

Мээң чуртум

Цэнгэл сумуннуң чуртунда “Хомду”, “Харааты”, “Ак-Хем” дээн хемнер бар. Ону эдерти баткан көвей чарыктарны өске өскенен адаар. Харааты иштинде Чиңге-Хову, Бүүрелиг, Узун-Ой, Эзирлиг, Ак-Хову, Эреңгейлиг дээн аттарлыг черлер бар. База Хара-Хөл деп улуг хөл бар.

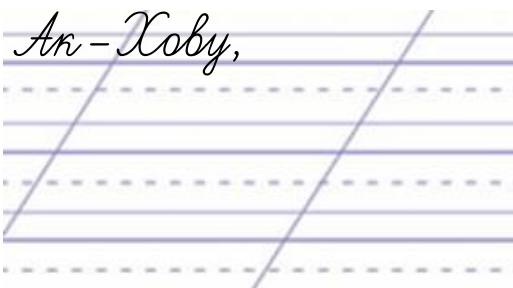

Ак-Хем бажында Талдыг, Шивээт-Хайыракан, Дестиг, Ак-Адыр, Хара-Адыр дээн аттарлыг черлер бар. База Алдай Беш Богда, Шивээт Хайыракан, Хара-Даг деп аттыг даглар бар. Ол дагларда ховар аңнар көвей турар.

2 Ак-Хем, Хараатыда турар черлер, аттарын тып, частырыг чок бижигер.

Харааты

Ак -Хем

3 Сөстөрни номчууш, кезекке таарыыр сөстөрни бижигер.

Хара-Хөл

Харааты-Хем

Ак-Хем

Дестиг

Бүүрелиг

Сарыг-Хөл

Хомду хем

Хара-Даг

Хемнер	Черлер	Хөлдер

Билип алгар: Ийи сөстен тургустунган черлер, хөлдер, хемнер аттарын улуг үжүктен бижиир. Чижээлээрге: Сарыг-Хову, Куртуг-Хөл, Ак-Хем

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Шагаа ёзу-чаңчылдарын билир. Чижээлээрге: Шагаада эң хүндүлүг кижиге ол чылгы аалдың хойнуң ээлжизи таарган кижиге. Кыр эң хүндүлүг эът.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Сөзүглелдин уткасын билип номчугар.

Хойчу оол

Мээң адымны Чоңгу дээр. Бо чылын мен шагаада хой кадардым. Шагаа хүн хойнуң ээлжизи таарып, хой кадарган кижиге эң хүндүлүг болур. Кады турган өглер чеминиң дээжизин хойчуга бээр. Ол хүнгү хойчу кыр, ак-чем болгаш аъш чеминиң дээжизин ап чоруур. Бедик черге саң каап, чалбарып, шай чеминиң дээжизин өргүп, кырны кемдиш, ертедиир.

2 а. Сөзүглелди дагын номчууш, чиге харыыны тып деп демдеглегер.

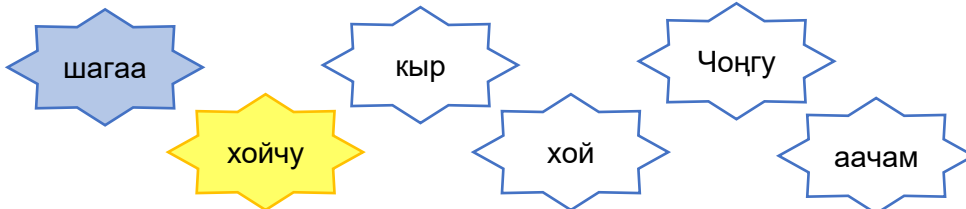
- Чоңгу чарыш ады мунган.
- Чоңгу бөгеге хүрээшкен.
- Чоңгу шагаа хүн хой кадарган.
- Чоңгу шагаада баг аткан.

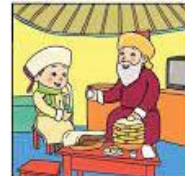
б. Сөстү чиге холбап, домак чогаадып бижигер.

Ужа	→	кадарар.	.....	☐
Хой	→	хайындырар.	.....	☐
Йөрээл		адар.	.....	☐
Баг		аайтыр.	.....	☐

3 Кым? деп айтырыгга харылаттынар сөстөрни сарыг өңнен, чүү? деп айтырыгга харылатынар сөстөрни көк өңнен ылгап будугар.

4 Уругнуң кылган кылдынынын дараалал аайынан дугаарлагар.

Өөреникчинин ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Шүлүктүң утказын билип, аянынг номчуп өөрениир.
Кажык дугайында билер.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Шүлүктүң утказын билип номчууш, доктаадып алгар.

Кажык

Аскыр өөр чылгым өссүн	Угулжа мыйыстыг кошкар өссүн	☐
Аът дүштү хурай хурай.	Хой дүштү хурай хурай	☐
Серээ бөгенниг адан өссүн	Угу дөзү кажыктыг чоруун	☐
Теве дүштү хурай хурай.	Хостуг Тыва чонум хурай.	☐
Дөрт талазында чаяанныг	Хурай хурай кажыктарым	☐
Дөрге чаттыгган кажыктарым	Дээдилеп чоргар Тываларым	☐
Сүдү байлак сарлыым өссүн	Хап долган кажыын саны	☐
Инек дүштү хурай хурай	Чүске четти кырган авай.	☐
Салы узун сергем өссүн	Хайракан даамның оваазынга	☐
Өшкү дүштү хурай хурай	Чүктеп апаргаш көдүрейн.	☐
Тыва чонум чаңчылынга	Чүс четкен кажыктарым	☐
Дөзү болган кажыктарым	Сүлде болган кажыктарым	☐

сөзү Ж.Гэрэл аялгазы Д.Батсүх

2 Айтырыгга харыылагар.

а. Кажыктың чүзүннерин адагар.

б. Кажыкты каш чедерде, оваага каар?

3 Кажыктан ойнаар оюннарның адын будугар.

аът
чарыштырар

сага ойнаар

дөрт берге
ойнаар

кажык
чажырар

кажык адып
ойнаар

кыр өткүрер

4 Кажыктарны адааш, аттарын чиге холбагар.

хой

өшкү

инек

аът

теве

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Шагаа ёзу-чаңчылдарын билир. Чижээлээрге: Мендилежиир, улуларны хүндүлээр, шагаада эң хүндүлүг аьш-чем.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 а. Мендиниң сөстөрүн номчугар.

Аал аймак
Ажы-төл
Адыл мал
Алышкы өөр
Кожуун чурт
Кожая холбаа

Улуг буурулдарыгарнан
Буура чылыгарны үдеп,
Бодаган чылды уктуп,
Бодаган чылыгарда
Аас кежиктиг
Менди чаагай шагааалап тур силер бе?

б. Чиге харыыны тып демдеглегер.

- Шагаада кижилер тамыкылажыырда, аайтыр мендиниң сөзү.
- Шагаада хадак тудуп, золгужарда аайтыр менди сөзү.
- Бүдүү хүннүң кежээзинде аайтыр мендиниң сөзү.

2 Бүдүү хүн кылыр ажылды тып бижигер.

ужа хайындырар, золгужар, өөнүң довураан аштаар, кудус ширдээн кактаар, аалдажыыр, тамыкылажыыр, белек бээр, тавак чазаар

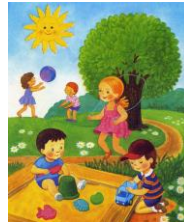

3 Байырлалдың адын адааш, чиге холбагар.

1. Чаа чыл
2. Наадым
3. Шагаа
4. Башкылар байыры
5. Авалар байыры

- а. 10 айның 5 – и
- б. 3 айның 8 – зи
- в. 1 айның 1 – и
- г. 2 айда
- д. 7 айның 11 – и

4 Домакты номчууш, көвей сек орнунга таарыыр сөстөрни бижигер.
Ажыглаар сөстер: кыштап, чазап, чайлап, күзеп

Кыштан күр үнүп,
эки чаагай **күзеп**
тур силер бе?

Эки чаагай .....
тур силер бе?

Менди эки .....
тур силер бе?

Күр чаагай .....
тур силер бе?

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Шагаа ёзу-чаңчылдарын билир. Чижээлээрге: Мендилежиир, улугларны хүндүлээр, шагаада эң хүндүлүг аъш-чем

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Мендиниң сөзүн номчууш, доктаадып алгар.

Чаваа чалдыг
Хураан кудуруктуг
Анай эдирлиг
Бызаа балдырлыг
Бодаган бөгенниг
Эки чаагай шагаалап
Тур силер бе?

2 Сөзүглелди номчууш, сөстөрни чиге холбагар.

чалдыг   кудуруктуг   эдирлиг   балдырлыг   бөгенниг

хураан

чаваа

бызаа

анай

бодаган

3 Дараазында сөстөрни үеге чарып бижигер.
шагаа, бүдүү, төл, бодаган, аал, мал, ужа, хадак, буурулдар

бир үелиг сөс
мал

ийи үелиг сөс
ша-гаа

үш үелиг сөс
бо-да-ган

.....
.....

.....
.....

.....
.....

4 Шагаа дугайында домактарны номчууш, шын, меге дээн харыының кай бирээзин соңугар.

Домактар	Шын	Меге
1. Шагаада кижилер тамыкылажып, мендилежиир.	√	
2. Аалының ээң улуг чаштыг кижиниң өөңге баар.		
3. Шагаада кижилер золгужуп мендилежиир.		
4. Шагаада дөрге бичии чаштыг кижии олурар.		
5. Шагаада улустар чаа хеп кедер.		
6. Балыңга авазы, угбазы барып чалбарып болур.		
7. Балыңга эр кижилер, оолдар, уруглар барып чалбарар.		

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Айтырыг каап, чүвениң ужурун билип, харыылап өөрениир. Чүгө? деп айтырыг каап, ужурун билир. Чижээлээрге: Чүгө көне кырынан артап болбас? Көне кырынга артап, базып болбас.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Айтырыгларны номчууш, домакташкар.

1. Кижичүгө ыглаар?

2. Кижын кижичүгө кылын хевениир?

3. Сааскан чүгө шаакыраар?

2 Үстүнде домактарның харыызын тып, дугаарын бижигер.

Кижичүгө ыглаар.	1	☐
Кижын хар чаап соок болур.		☐
Аалчын келир.		☐

3 Амытаннар чүгө ижээр? деп айтырыгның чиге харыызын тыпкар.

- Амытаннар ижээниненге чемненип, удуп ижээр.
- Амытаннар ижээнинге чүнү-даа чивейн, удуп ижээр.
- Амытаннар кырыырда ижээр.

4 Кандыг амытаннар ижээр? ылгап бижигер.

адыг, тоолай, бөр тарваан, дилги, өрге, дииң, чылан, пага	ижээр амытаннар:	☐
	.....	
	ижээвес амытаннар:	☐
	.....	

5 а. Кижиниң бажының дүгүн чүгө санап болбас?

- элесин
- сылдыс
- үрдүс
- кажык
- ине
- сиген
- диш
- аъттың чели
- мал

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Айтырыг каап, чүвениң ужурун билип, харыылап өөрениир.
Чүге? деп айтырыг каап, ужурун билир. Чижээлээрге: Чүге
көне кырынан артап болбас? Көне кырынга артап, базып болбас.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Айтырыгларны номчууш, домакташкар.

Чүге
чаак
даянып
болбас?

Хайчы
чүге
аңгайты
каап болбас?

Чер
чүге
шыйып
болбас?

Аът
бажынга чүге
хап болбас?

Оътка
чүге
согана
кыртыжы оку-
луп болбас?

Ээн
черге
чүге удуп
болбас?

2 Үстүнде домактарның харыызын тып, дугаарын бижигер.

Кижиниң болгаш малдың караа аарыыр.	<input type="text" value="5"/>
Кижичерлээрде, черни кымчынан шыяр.	<input type="text"/>
Кижилер аразында шожар, шош болур.	<input type="text"/>
Човалаңга ужуражып, бодап бодаар.	<input type="text"/>
Эрдине малдың бажынга какпас.	<input type="text"/>
Багай чүве халдаар.	<input type="text"/>

3 Чиге холбагар.

1. Сугга сүттүг сава суп болбас.	а. Ада, иезинге багай болур.
2. Меге ыглап болбас.	б. Шош болур.
3. Малдың кырнын окулуп болбас.	в. Малдың сүдү тыртынар.

4 Айтырыгны номчууш, көвей сек орнунга таарыыр сөстөрни бижигер.

- Кандыг сугга балык турбас?
Үер суунда балык турбас.
- Сугда кандыг даш турбас?
Сугда ..... даш турбас.
- Кижичүге соңгаар кайгаар?
Артында ..... чок болгаш кайгаар.
- Үскенниг хүн куштар кандыг ыяшка олурар?
..... ыяшка олурар.

Ажыглаар
сөстөр:
үер, өл,
кургаг, карак

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөстөрни үеге чарып, көжүрүп бижип билир. Чижээлээрге: тон, сан, э-зер, чу-рук, кым-чы, ба-га-на, ха-раа-ча

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Билип алгар: Сөстү бир одуругнан бир одуруг куду үе аайынан көжүрер.
 Кожа турар ийи ажык эмес үжүктөрни үе аайынан чарып көжүрер.
 тер-ме, хөл-дер, коң-га
 Кожа турар ийи ажык үжүктү чара көжүрбес. бо-ра, че-ле, өө-ре-диир

1 Чуруктарны адааш, дугаарын демдеглегер.

1. бир үелиг сөс

2. ийи үелиг сөс

3. үш үелиг сөс

2

2 Сөстөрни ийи бөлүккө чарып, үелеп бижигер.

1. мыс 2. төве 3. аргасын 4. кажык 5. баш 6. өрөмө 7. сыын 8. үскөн

Көжүртүнер сөстөр	Көжүртүнбес сөстөр
ар-га-сын	мыс
.....	.....
.....	.....
.....	.....

3 Чиге үелеп бижиин, одуругну тыпкар.

- а. ак, аар-шы, кө-гээр, быш-так, да-гаа
- б. хур-аан, кул-ун, ан-ай, бо-даг-ан, бы-заа
- в. а-дыг, лаа, хаак, көг-ээр, кымч-ы, та-раа
- г. бел-ек, хөл-дер, э-ргин, шал, чур-ук, кыз-ыл

4 Ийи үелиг сөстөрни чиге холбааш, чараштыр бижигер.

ХЫ
күс
бу
дил
сүң
че

ГИ
лээш
лут
МЫШ
ке
күк

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Сөстөрни үеге чарып, көжүрүп бижип билир. Чижээлээрге: тон, сан, э-зер, чу-рук, кым-чы, ба-га-на, ха-раа-ча

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Билип алар: Сөстү бир одуругнан бир одуруг куду үе аайынан көжүрер. Кожа турар ийи ажык эмес үжүктөрни үе аайынан чарып көжүрер.

тер-ме, хөл-дер, коң-га

Кожа турар ийи ажык үжүктү чара көжүрбес. бо-ра, че-ле, өө-ре-диир

1 Сөстөрни номчууш, үш бөлүккө чарып бижигер.

чыл, чурук, оолдар, бичии, угбам, чечек, суг, хымыш,
кыдырааш, тересин, ыр, аалчылар, чер, чем, балыктар

бир үелиг сөс

чыл, ...

.....

.....

.....

ийи үелиг сөс

чурук,

.....

.....

.....

үш үелиг сөс

кыдырааш,

.....

.....

.....

2 Бөлүктөп бижин сөстөрни, үелеп бижигер.

бир үелиг сөс

чыл,

.....
.....
.....
.....

ийи үелиг сөс

чу -рук,

.....
.....
.....
.....

үш үелиг сөс

кы -ды -рааш,

.....
.....
.....
.....

3 Чиге көжүрүп бижигер.

Аришы, курт чирде, дини быжыл болур.

.....

*Аришы, курт чирде, дини быжыл бо-
-мур.*

.....

Хымыраанны шай орнунга оолдарга ижиртиш.

.....

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Канчаар? канчап тур? канчанган? деп айтырыгларга харыылаар сөстөрни билир. Домактың кол жежигүннерин билир. Чижээлээрге: Сарыг-оол эмдик өөрөткөн.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Билип алгар: Кым? кымнар? чүү? чүлөр? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни чаңгыс шыйыгнан шыяр. Олар кол сөс болур.

Канчаар? канчап тур? канчанган? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни ийи шыйыгнан шыяр. Олар сөглекчи болур.

1 Чуруктарны кичээнгейлиг көргөр. Кым, чүү кылып, канчап тур?

1. кым?	1. кымнар?	1. чүү?	1. чүлөр?
2. канчап тур?	2. канчап тур?	2. канчаар?	2. канчаар?

2 а. Үстүнде айтырыгларның харыызын тып, дугаарын бижигер.

Дадар-оол ыр ырлап тур.	1
Аът дөөректээн.	
Аъттар дөөректээн.	
Оолдар ыр ырлап тур.	

б. Айтырыг каап, домактарның кол сөс болгаш сөглекчизин шыгар.

Дадар-оол ыр ырлаан.

Аът дөөректээн.

Аъттар дөөректээн.

Оолдар ыр ырлаан.

3 Дараазында айтырыгларга харыылаттынар сөстөрни, дөй өңнен будугар.

чүү?	чүлөр?	кым?	кымнар?
авам	эмчилер	хураан	адаштар
өшкүлөр	тавак	Чирвеш	эжем

4 Чүү? деп айтырыгга харыылаар чуруктарны тып деп демдеглегер.

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Канчаар? канчап тур? канчанган? деп айтырыгларга харыылаар сөстөрни билир. Домактың кол кежигүннерин билир. Чижээлээрге: Сарыг-оол эмдик өөрөткөн.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

Билип алгар: кым? кымнар? чүү? чүлөр? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни чаңгыс шыйыгнан шыяр. Олар кол сөс болур.
канчаар? канчап тур? канчанган? деп айтырыгга харыылаар сөстөрни ийи шыйыгнан шыяр. Олар сөглекчи болур.

1 Дараазында айтырыгларга харыылаттынар сөстөрни, ылгап бижигер.

теве, сыыннар, оолдар, удуур, чечек, даай, хымыш, ойнап тур, хойчу, ыраажылар, аачам, чүгүрер, Сүрүн, балыктар, өөредиир

кым? кымнар?

чүү? чүлөр?

канчаар? канчап тур?

<i>оолдар,</i>	<i>теве,</i>	<i>удуур,</i>
<i>_____</i>	<i>_____</i>	<i>_____</i>
<i>_____</i>	<i>_____</i>	<i>_____</i>
<i>_____</i>	<i>_____</i>	<i>_____</i>

2 а. Чаңгыстың санында сөстөрни көвейниң санынга өскертип бижигер.

чүү?	дар	чүлөр?
аап		
мал		
хол		
тал		

кым?	лар	кымнар?
башкы		
даай		
уруг		
ага		

б. Айтырыгларны сөстөргө чиге холбагар.

чүү? кымнар? чүлөр? кым? канчап тур? канчаар?

хойлар теве башкылар ойнап тур Меңги удуур

3 Айтырыг каап, домактарның кол сөс болгаш сөглекчизин шыйгар.

Чайын оолдар хураан кадарган. Авам тон даарады. Оолдар ырлады.

4 Чуруктарны көргөш, айтырыгга харыылап, домак чогаадып бижигер.

а. Канчанган?

а. Канчаар?

а. Канчап тур?

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелзэн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чечен сөс, үштээн шүлүк, йөрээл, түрген чугааның бүдүжүн билир.
Чечен сөс, үштээн шүлүк, түрген чугаа, йөрээлдерни шээжилеп аайтыыр.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Дараазында чечен сөстү шын кылдыр тургузуп, чараштыр бижигер.

сөстүг   кижиги   чоруктуг   аът

Эки   чаңгыс   Эки   чаңгыс

Эки

Эки

2 Чуруктарга таарыштыр үштээн шүлүктү четкилдеп бижигер.
Ажыглаар сөстер: кагайны, сылдысты, сугга от

Өртемчейниң үш берги
..... санаары бир берги
..... кыпсыыры бир берги
..... сүрери бир берги

Сылдысты санаары бир берги

3 Йөрээлди номчууш, чиге харыыны тып деп демдеглегер.

Ээзи мөңге болсун
Эди хээрек болсун.
Орлуп, элөп турсун
Даарадып кедип турсун.

- Мал чийктээрде, аайтыыр йөрээл.
- Чаа хөп кедерде, аайтыыр йөрөөл.
- Кидис каан черге аайтыыр йөрээл.
- Оваага чалбарарда, аайтыыр йөрээл.

4 Тывызыктарны тыпкаш, харыызын чурукка холбагар.

1. Күнесин чок шериглер
Хан чок чаалажыыр

2. Чер алдында
Чаглыг докпак

3. Узун кижиги
Удуп шыдавас

4. Аптыраа долу
Ак кажык

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чечен сөс, үштээн шүлүк, йөрээл, түрген чугааның бүдүжүн билир.
Чечен сөс, үштээн шүлүк, түрген чугаа, йөрээлдерни шээжилеп аайтыыр.

Чөп кылган болсаң , дагын кылыр болсаң деп демдегле.

1 Йөрээлдерни утказынга таарты, чиге дугаарлагар.

1. Мал чииктээрде, аайтыыр йөрээл. 2. Чаа хеп даарадып кеткен кижиге аайтыыр йөрөөл. 3. Кидис каап турган черге барган кижиге аайтыыр йөрээл. 4. Оваага чалбарарда, аайтыыр йөрээл.

Айның хүннүң экизинде,
Адыл-малды чииктеп чыдыр бис.
Чииктээн малыгар чиик болсун!
Чииктегжиниң холу ак болсун!
Чииктээн малы түмөн четсин!

1а

Тая аскырның саары болсун
Тарлан буганың мойнаа болсун.
Харнан ак болсун
Хөвөңнен чиик болсун
Сөөктен кадыг болсун.

б

Овааның улуу силерде болсун!
Олчаның улуу бисте болсун!
Силер улуг оваа болгар
Бис көжүп-дүжүп, күрүн чурт болаакай!

в

Ээзи мөңгө болсун
Эди хээрек болсун.
Орлуп, элеп турсун
Даарадып кедип турсун

г

2 Чуруктарга таарыштыр, үштээн шүлүктү четкилдей бижигер.

Ажыглаар сөстер: баштың дүгү, диш, сөөк

Өртемчейниң үш агы
Өзерде ..... бир ак
Кырыырада ..... бир ак
Өлүрде ..... бир ак

3 Көвей сек орнунга таарыыр сөстерни кирип, чечен сөстерни четкилдей бижигер.

а. ....(каш?) ыт аразыңга сөөк кагба, г. Эртемниг кижиге ..... (кандыг?)
Ийи кижиге аразыңга ..... (чүү?) чашпа. Улуг хем ..... (кандыг?)

в. .... (чүү?) чок эдиген,
..... (чүү?) чок каткыжы.

Ажыглаар сөстер: ийи, угаанныг, чүрек,
сөс, сүт, агымныг,

4 Тывызыктарны тып, харызын чурукка холбагар.

1. Изиг соокту тоовас
Испик аастыг оглум

2. Адыштаарда адыш долбас
Салырда шөл долар

3. Ыраажы оглум
Хыл ханыырлыг

4. Кире калбаш
Үне калбаш

5. Ак кижиге
Ыглап доостуур

Өөреникчиниң ады:.....

Эгелээн: .....чыл ..... ай ..... хүн

Чүгө? деп айтырыг каап, ужурун билир. Сөстөрни үеге чарып, канчаар? канчап тур? канчанган? деп айтырыгларга харыылаар сөстөрни билир. Домактың кол кежигүннерин болгаш чечен сөс, үштээн шүлүк, йөрээл, түрген чугааның утказын билир.

Чөп кылган болсаң дагын кылыр болсаң деп демдегле.

- 1 а. Үштээн шүлүктү четкилдей бижигер. Ажыглаар сөстөр: ада ие, айы, чечээ б. Түрген чугааны чиге, түрген аайткар.

Он бештиң ..... бир чаагай
 Оргу черниң ..... бир чаагай
 ..... сургаалы бир чаагай

Сарыг чечек сарлаңнады
 Сарлаңнаса сарлаңнай берсин.
 Хүрең чечек хүлүмсүредди
 Хүлүмсүресе хүлүмсүрей берсин.

- 2 Дараазында айтырыгларга харыылаттынар сөстөрни номчууш, дугаарын каггар.

кым? 1 чүү? 1 кымнар? 3 чүлөр? 4 канчаар? 5

башкылар 3 көжээ номнар эмчи чөлээш

чуруур адаштар тоолайлар ойнаар

- 3 Дараазында сөстөрни үеге чарып бижигер. кунун, ээргиш, пар, онаалга, сөөк, так, оолдар, сиген, шеверлик, балык

бир үелиг сөс

ийи үелиг сөс

үш үелиг сөс

пар,

ку-лун,

о-наал-га,

- 4 Айтырыг каап, домактарның кол сөс болгаш сөглекчизин шыйгар.

Анай эеп тур. Агачи хой кагарды.

- 5 Чуруктарны көргөш, айтырыгга харыылап, домак чогаадып бижигер.

а. Канчанган?

а. Канчаар?

а. Канчап тур?

